

ečaj XXXIX.

Studeni i prosinac 1915.

Broj 11. i 12.

Šumarski list.

Organ

hrv.-slav. šumarskoga društva

Izдаје

Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uređuje
Bogoslav Kosović.

Izlazi svakog mjeseca.

ZAGREB 1915.

Neklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Sadržaj.

Strana

Upliv odvodnje podzemne vode na šumu i šumsko gospodarstvo	267—2.9
Urbar vinodolskih imanja knezova Zrinjskih. Prilog za povjest hrv. šumarstva. Priobčio B. Kosović	279—291
Sredstvo proti gubaru u Americi. Priopćuje Dr. Aug. Langhofer	291—293
Osobne vijesti: Imenovanja. — Premještenja	293
Društvene vijesti: Zapisnik vanredne sjednice upravljajućeg odbora hrv.-slav. šumarskog društva, održane 13. prosinca 1914. — Zapisnik konferencijske sjednice upravl. odbora hrv.-slav. šumarskog društva, održane dne 19. prosinca 1915.	293—304
Različite vijesti: Mjesto vjenca na odar. — Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo. — Borošćev „Hrvatski šumarsko-lovački kalendar za godinu 1916. — Članovi gospodarskog društva kao zadruge. — Jesenski šumarski državni ispit	305—307
Objava p. n. gg. članovima! — Podmirite članarinu. — Objava uredničtva! — Poziv na suradnju! — Oglasi dražbe stabala	307—310

ŠUMARSKI LIST

Preplata za nečlanove K 12 na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list bezplatno. — Članarina iznosi za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za Šum. liste K 4 u ime preplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj »Šum. lista« stoji 1 K. Članarinu i preplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglase: za 1 stranicu 16 K; za pol stranice 9 K; za trećinu stranice 7 K; četvrt stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust.

Upliv odvodnje podzemne vode na šumu i šumsko gospodarstvo.

Vлага tla, a po tome i stanje podzemne vode u uskom su savezu sa florom dotičnog zemljišta. Kao što svježe tlo ljubeće biline na suhom tlu kunjaju, isto se tako ne osjećaju voljko suho tlo ljubeće biljke na vlažnom tlu pa je stoga pojmovno da vrtlari, poljski gospodari i šumari moraju i te kako računati sa vlagom tla. Svaka promjena vlage u tlu u dohvatu korijenja bilina, porast ili smanjenje podzemne vode sile bezuvjetno i na promjenu kulturnog bilja.

U vrtlarstvu i poljskom gospodarstvu nije promjena kulturnog bilja skopčana sa znatnim poteškoćama i većim troškovima, jer se može provesti već u roku od jedne godine, dok je za šumarstvo svaka pretvorba sastojina u vrsti drveća veoma tegotna i spojena sa osjetljivim novčanim žrtvama, te se dade provesti samo postepeno u duljem razmaku vremena.

Vrtlari i poljodjelac uberu obično već prve godine plove zasijanog bilja svoga tla, dok šumar u pravilu svoje glavne proizvode — osim košaračkih vrbovih šiba — može uživati tekar u velikim, često i preko stotinu godina zapremajućim razmacima vremena.

Da drvo dozrije za sječu t. j. da poluči najveću porabnu vrijednost, mora ono postignuti stanovitu starost, a svaka ranija sječa skopčana je redovito samo sa gubitcima.

Prema tomu je svaka promjena stanja podzemne vode u šumi uvijek spojena sa štetnim posljedicama, jer šumar ne može u njoj se nalazeću vrst drveća svojih sastojina naprečac izmijeniti drugom kojom vrsti, koja će se bolje priлагoditi promjenjenim prilikama tla.

Ovu činjenicu najočitije predočuje kraljevska saska šuma, ležeća u sjeverozapadnom dijelu kraljevine Saske u području grada Naunhof kraj Leipziga.

U blizini te šume izvedene su godine 1887. i 1896. velike vodogradjevine i odvodnje grada Leipziga, koje su u čitavoj okolini, a i u spomenutoj šumi odvele podzemnu vodu na njekoliko metara dubljinu, a svakako su ju odvele iz dohvata žilja drveća.

Opis načina, na koji je to učinjeno i potanki opis tih vodogradjevina nije nuždan. Dovoljno je, ako se spomene, da je ovim vodogradjevinama razina podzemne vode od površine tla znatno snižena.

Radi boljeg shvaćanja posljedica ovog sniženja razine podzemne vode opisat ćemo potanje sastojine i stojbinske odnošaje ovih šuma kakovi su bili prije izvedbe odvodnje.

Naunhofska šuma okružuje u polukrugu istoimeni grad, a leži u sjevernom dijelu saskog prigorja u Leipziškoj ravničici, štono se pruža u južnom smjeru prema gradu Naunhofu.

Tlo je pretežno ravnica, koja je oko 136 metara uzdignuta nad morem, a sastoji od naplavljene ilovače na podlozi starog diluvialnog potočnog šljunka. Debljina naslage ilovače se mijenja od 0·4—2 metra. Ova ilovača sadržaje mjestimice zrnatog pijeska, no pretežno prevaguje glineni sastav, koji prema dubljini biva sve spojniji.

Ova je ilovača crvenkaste boje, a isušena otvrđne te se raspucava, jer je protkana mnogim vodenim žilama. Tik nad šljunkom postaje naslaga ove ilovače modre boje, a izsušena sva dolnja naslaga biva kao kamen tvrda, pak oteščava prodiranje korijenja drveća. Ovaj sloj glinenaste ilovače zaprečuje prodiranje gornje podzemne vode iz pro-

stora dohvata korijena u dolnju naslagu šljunka, a ujedno prijeći uspon podzemne vode iz dolnjeg sloja šljunka.

Naunhofsku šumu protiče potok Partha uz koji imade tresetnih mesta.

Prigodom izvedbe Leipziških vodogradjevina, kojima se je htjelo oduzeti podzemnu vodu naslage šljunka predmni-jevalo se je, da se time ne će dirnuti u podzemnu vodu gornje ilovaste naslage, pak da uslijed toga šumske obrast preduzetu odvodnju dolnjih naslaga ne će niti osjetiti.

Ova se je ali predmijeva pokazala skroz pogrješnom.

Razni usjeci tla načinjeni radi odvodnih jaraka sve do naslage šljunka, cestogradnja, te mnoge rupe od istrulog korjenja i slično spajaju podzemnu vodu gornjeg sloja sa onom dolnje naslage.

Usljed odvodnje tolike količine podzemne vode, koja je za ljetne suše dnevno dostigla i do 60.000 kbm, snizila se je razina dolnje podzemne vode u naslagi šljunka. S ovom u savezu stoeća podzemna voda gornjeg sloja probila je dublje, pak je tako i ova odvodnjena, što više i sam je potok Partha presahnuo. Umjesto da je dolnja naslaga tla kapilarnim usponom vode za vrijeme ljetne suše izravnavala gubitak vode u gornjim slojevima, nastao je obratni slučaj, te je zemljište, u kojemu se korjenje drveća rasprostrlo, postalo vodom sve siromašnije.

Prije izvedbe ovih vodogradnja dizala se je razina podzemne vode tik do površine tla, a na mnogim mjestima bila je voda i povrh tla, a šuma bila je obrasla krepkim crnogoričnim i to ponajviše omorikovim sastojinama, dok su manji dio šumske površine zapremale listače i to hrast lužnjak, crna joha, jasen i briest.

Hrastovo i johino drvo iz ove Naunhofske šume cijenili su osobito svi saski drvotršci radi njegovih izvrsnih svojstava pak se takovo i na svim drvarske tržištima mnogo tražilo i dobro plaćalo.

Nakon izvedene odvodnje nastale su sasvim druge prilike. Sve su vrsti drveća više manje trpile uslijed pomanjkanja vode, a najgore su prošle hrastove, jošikove i omorikove sastojine t. j. sastojine vrijednijih vrsti drveća, koje su stavljale veće zahtjeve na vlagu tla.

Štetni upliv odvodnje pokazao se je najprije vidljivim padanjem godišnjeg tekućeg prirasta na drvu.

Sastojine počele su poboljevati, stabla postajahu suhovrh i kržljava, a mnoga usahnuše sasvim, pak je ovo pogibanje stabala bivalo od godine do godine sve brojnije.

Ta pojava razjašnjuje se time, što prema velikoj vlagi tlu udešeni organi stabala za crpljenje vode, vodjenje sokova i za disanje nisu uslijed smanjenog sadržaja vode u tlu više mogli normalno djelovati.

Čim bo je tlo vlažnije, to se više u gornjem sloju glavno korjenje rasprostranjuje, jer ono i ovdje nalazi na pretek hranila i vode, pak se stoga ne mora u niže ležeće dublje slojeve pružati. Snizi li se razina podzemne vode i odvodni li se gornji sloj tla, tada ne dopire više glavno korjenje do vode, a ono neznatno žilje, što je možda prodrlo u dublje naslage tla, ne može stablo dostatno obskrbljivati vodom.

Razvije li stablo u brzo novo korjenje, koje u dublje slojeve tla prodre, tada ono još dalje životari, ali ne ugine; drugo pak stablo, kojemu takovo produljenje žilja ne uspije, ugine sbog poremećenja ravnovjesja izmedju potroška i dobave vode. Usljed ovog postepenog usahnuća moraju se za sječu još nedozrele sastojine, koje su do pred odvodnju bile još u naponu svojeg prirasta, posjeći, a ovaka ranija sječa prouzrokuje silni gubitak.

Okolnosti su nješta povoljnije za sve one sastojine, koje se osnivaju nakon izvedene odvodnje. Akoprem tlo više nije u tolikoj mjeri vlažno, kao što to sastojine za svoj bujni razvoj iziskuju, to će se ipak stabalca već od najranije svoje dobe prilagoditi svojstvima stojbine i prema njima svoje korjenje razviti. Ovakove će sastojine uspijevati, a da

stabalca u velikom broju ne uginu; ali njihov napredak ne će biti onakav, kao što je na prikladnoj stojbini sa dovoljnom vlagom.

Budući da je prirast stabala — ma da su iza izvedene odvodnje zasadjene — sbog pomanjkanja dovoljne količine vlage znatno slabiji, to će se te sastojine, želi li se od stabalja u njima dobiti gradje istih dimenzija, koje su ondje stabla postizavala, u manjoj obhodnji sjeći, t. j. obhodnja će se morati povisiti.

Dojako sjekle su se u Naunhofskim šumama omorikove i borove sastojine u dobi od 80 godine, a odsele će se po svoj prilici sjeći u dobi od 100 godina.

Šematički je bila do sada godišnja sječa $\frac{2}{80}$, a u buduće će biti samo $\frac{1}{100}$ od cjelokupne šumske površine.

Slične su prilike i za hrastove, jasenove i ostale listave sastojine.

No unatoč ovakove povišene odvodnje ne će više za sječu dozrele sastojine imati onakovu drvnu zalihu, kao što su je imale prije odvodnje uz nižu obhodnju. I ako bi stabla sada u 100-godišnjoj obhodnji postigla doista iste visine i debljine kao što su to prije odvodnje imala već u 80. godini, što će se ali u rijetkim slučajevima desiti, to će ipak ipak na izvjesnoj površini na tlu sa slabijim sadržajem podzemne vode manji broj stabala doživiti sječnu dobu. Mnoga će bo stabla još prije obhodnje usahnuti, te će uslijed toga sastojine kad navrše sječno doba sadržavati manji broj dozrelih stabala, a dosljedno tomu i manju drvnu zalihu, nego što je to bivalo prije odvodnje. Nadalje, ne će više stabla u sjeći biti tako svježa i zdrava, kao prije odvodnje, već će se na sječini nalaziti mnogo natrulog i oštećenog drva, a time pada i tehnička uporabivost istoga. Prije odvodnje crpilo se je iz sječa mnogo svakovrstne gradje i lijesa, dok je poslije odvodnje veća količina samo za gorivo sposobna.

Utvrđena je činjenica, da bolujuća stabla često i najradje napadaju razni zareznici i gribovi, te da takova vrlo lako podlegnu ovakim napadajima. Isto tako su već po sebi bolujuća stabla slabije odporne snage protiv šteta bezustrojne prirode n. pr. vjetra, snijega,inja i tvorničkog dima. Naročito propada vrijednija omorika od ugljenovog dima, kako to jasno predočuje Naunhofska šuma.

Mnogobrojnim obumiranjem stabala biva sastojina redja, a sunčane zrake i vjetar uplivišu tada štetno na slabo zaštićeno tlo, tako, da ono omršavi i podivilja. Umjesto povoljne naslage humusa u dobro sklopljenoj sastojini, razvija se bujno svakovrstni šumski korov, pojmenice malina, borovnica, žuka, vrijesina i papradi, koji oduzima drveću hraniwa iz tla te vrlo oteščava osnutak budućih sastojina. Radi ovoga korova je obradba zemljišta teža, troškovi sjetve odnosno radnje se povećavaju, a guši šumski podmladak tako, da se ovaj bezvrijedni korov mora opetovano odstranjuvati pak su i tim ogojnim poslom skopčani znatni novčani troškovi.

Usljed isušenja i usljed velike borbe sa korovom usahnu nebrojene šumske biljke, pak se i ove moraju izmjeniti novima, a to opet iziskuje novih troškova.

Prije odvodnje trebalo je obično 8—10% zasadjenih biljaka novim izmjeniti, a poslije odvodnje narasao je ovaj postotak naknadnog popunjivanja na 36% i više.

No još i u drugom pravcu poskočili su kulturni troškovi, budući su za sadnju prije na svježem tlu sa dobrom humoznim pokrovom upotrebljene 1—3 godišnje neškolovane biljke, moraju se sada presadjivati 3—5 godišnje školovane presadnice sa hljebom pak i ovo poviše troškove osnutka sastojina.

Svi nabrojeni povišeni troškovi terete mladu sastojinu sve do sječe pak se ovi, da se čisti dobitak ustanovi, sve do dobe obhodnje, u ovom slučaju na 100 godina, kamatinim računom prolongirani zajedno sa svim ostalim takodjer

prolongiranim troškovima uzgoja i t. d. moraju odbiti od po-
lučenog sječnog utrška.

Uzme li se, da ovi povišeni troškovi po 1 hektaru kul-
turne površine iznose samo 120 kruna, što za Naunhofske
prilike nije nikako previsoko uzeto, to narastu ovi povi-
šeni troškovi uz $3\frac{1}{2}\%$ kamatnjak na 100 godina obhodnje
na 3720 kruna, koja se svota ima odbiti od budućeg sječnog
utrška, a time se znatno umanjuje čisti novčani prihod od-
nosno renta tla.

Pokraj svega toga umnažaju se u takvoj odvodnjenoj
šumi u suhom tlu u velikoj mjeri razni štetni šumski zarez-
nici i druge šumi škodljive životinje.

Osobito su se silno umnožile smrekove osice (*Nematus abietinus*) i hruštevi, čije ličinke u zemlji prezime. Prije su u vlažnom i često ledom pokritom tlu ove ličinke stra-
davale, dok sada u suhoj zemlji udobno prezimuju. Omo-
rike, koje sada radi pomanjkanja vlage u tlu poboljevaju,
napadaju spomenute ose rado, pak ih u prirastu vrlo ošte-
ćuju, uslijed kojih ozleda mnoge ubrzo sasvim usahnu.

Odvodnja pospješila je i razplodjenje divljih kunića, hr-
čaka i voluharica, kojim je životinjama uslijed odvodnje za
kopanje njihovih rupa priredjeno prikladno tlo.

Napokon nije nestajanje podzemne vode iz gornjeg sloja
tla ostalo i bez utjecaja na floru, pak je već čitav niz moč-
varnog i vodenog bilja te biljaka, koje na vlažnom tlu uspje-
vaju, nestao, a mnoge izumiru.

Tako su već nestale crne johe, brijest, crni grozdić,
trubeljika (kukuta, živilina), plućnjak (lisac), odoljen (mačja
trava), perunika (sabljak), lopoč žuti, lopoč bijeli (berečna
trava) i mnoge druge biline, a mjesto ovih nastaniše se bo-
rovnice i vriesine. Flora je općenito postala siromašnjom.

Nestaje i močvarna trava oštrica (*Carex brizoides*), koja
je prije ovu čitavu šumu zapremala. Upravo ova trava uve-
ćavala je prije novčani prihod šume, jer se mnogo upotrijeb-
ljava kaosurogat za strunjace umjesto konjske strune.

Prije odvodnje iznosio je godišnji utržak za spomenutu travu redovito 10800 kruna, dok se sada sva trava iz čitave šume unovčuje jedva za 1800 kruna.

Odvodnja podzemne vode jedino je povoljno utjecala na puteve i pristupnost šume. Putevi su svi postali suši, tvrdji i u svako doba prolazni, a troškovi za njihovo uzdržavanje manji; mnogi pak prije močvarni šumski predjeli izsušeni su i postali su lako pristupni.

Nakon razmatranja općenitih utjecaja odvodnje podzemne vode na šumu, treba još promotriti odnošaj glavnih vrsti drveća i to omorike, bora, hrasta, jasena i johe prama odvodnitom tlu.

Omorika bila je prije odvodnje glavna vrst zastupanog drveća u spomenutoj šumi. Ona ne imade žilu srčanicu već razprostire plitko pokrajno korjenje u gornjem sloju tla i prema tomu treba baš u gornjoj naslagi tla obilnu vlagu.

Oblik njezine krošnje sličan je pyramidu, a sve njene jače grane vise u tupom kutu od vrha.

U zdravom stanju obrasla je omorika gustim četinjama i stoga zaostane velik dio zračnih oborina na krošnji odakle se opet u zrak izhlapljuje.

Po Ney-evim iztraživanjima zaostane na krošnji:

omorike	33 $\frac{1}{3}$ %
bora	20 %
bukve	15 %
hrasta	12 %

od ukupne količine zračnih oborina, koja se količina u zrak ishlapi, a da ne dospije na tlo.

Preostali dio zračnih oborina, koji na zemlju padne, slijedi smjer grana i stoga nakvasi tlo pretežno na obodu krošnje, dok uz samo deblo skoro nikakva oborina, ne dopre pak je zato u okolišu debla tlo najviše suho. Četinje pak, štono sa grana padaju, sakupljaju se baš najviše u okolišu debla te se tu naslažu u debeli, za vlagu teško propusni pokrov.

No kako u sklopljenim sastojinama stoje stabla na blizu jedno do drugoga, stvori se za kratko vrijeme na čitavom ovakovom šumskom tlu za vodu nepropusni pokrov, koji spriječava prodiranje oborinske vode u dolje slojeve i stoga ova mora na štetu tla odicati drugamo.

Omorika treba u pravilu za svoj bujni razvitak mnogo više vode nego što je u tlo dopire i stoga crpi manjak iz podzemne vode gornjeg sloja tla. Snizi li se razina podzemne vode ispod dohvata plitkog korijenja omorike, to ona više ne nalazi dovoljno potrebite vode pak zato počinje poboljevati, kao što se to jasno vidi u Naunhofskoj šumi.

Bor naprotiv tjeri dublje korijenje, te imade dugu srčanicu, pak stoga ne treba u gornjim slojevima tla obilnu vlagu čega radi lakše i podnaša odvodnju vode iz tih slojeva.

Istraživanja tajnog šumarskog savjetnika i profesora dr. Vater-a iz Tharanda i šumarskog izvjestitelja Häblera dokazaše za Naunhofsku šumu, da ovo tlo još i nakon odvodnje podzemne vode omogućuje boru priličan prirast.

Već i prije odvodnje nastao je kod starijih borovih sastojina Naunhofske šume zastoj prirasta u visinu, a usljedio je toga radi, što se korijenje borovih stabala nije pružilo u doljnju naslagu potočnog šljunka. Srčanice tih borovih stabala nisu jamačno radi mnoge vode, koju je šljunak sadržavao, prodirale u tu naslagu i stoga su za čudo sve bile kratke, dok inače bor na svježem pjeskovitom tlu redovito potjera vrlo dugačku srčanicu. Ovu pojavu razjašnjuje još nejednakost sadržaja mineralnih topivih hraniva u gornjoj ilovastoj i dolnjoj šljunkovitoj naslagi, od kojih prva sadržaje obilje hraniva, a druga vrlo malo i stoga žilje nerado prodire iz gornje bolje u dolnju lošiju naslagu tla.

Usljed odvodnje podzemne vode probiti će sada borove žile teže otvrdnutu ilovaču, no stabla nastoje mnogo-

brojnim korijenjem to izravnati. Mlada borova stabla razvijaju više ma i kratkih žila srčanica, kojima crpe vlagu iz dubljine.

No i sada dopire korijenje jedva samo do naslage potočnog šljunka, i ne prodire u nju jer još i danas sadržaje šljunak zbog kapilarnog uspona u svojem gornjem sloju za borovu sastojinu dostačnu vodu, jer se borovi zadovoljavaju i sa malom količinom vlage.

Budući, da je vjerojatno, da će borove sastojine prično napredovati, ako i ne u onoj mjeri kao što je to prije odvodnje bivalo, te što omorikove sastojine neprestano ginu, a pokusi se osnivanja novih takovih sastojina izjaloviše; to je uzgajanje omorike napušteno, a bora svestrano uvedeno; makar da je potonji s novčanog gledišta kud i kamo manje unosan.

Ova je pretvorba vrijednijih omorikovih sastojina u manje vrijedne borove skopčana sa osjetljivim gospodarstvenim žrtvama.

Bor treba za svoj povoljni razvitak mnogo svjetla, a dosljedno tomu i prostraniji sklop nego li omorika, koja podnaša zastor i gušći sklop. Toga radi biti će na istoj površini u odmakloj dobi mnogo manje borovih stabala, nego što je prije odvodnje na istoj površini uz iste stojbinske uslove bilo omorikovih. Isto tako će na istoj sječnoj površini biti ukupna količina borovih drva mnogo manja, nego li je bila u omorikovoj sastojini, a povrh svega toga plaćaju se borova drva nižjim jediničnim cijenama, nego što su plaćena prije omorikova drva.

Hrast imade izrazitu žilu srčanicu, a za svoj napredak treba plodno i duboko naplavljeno tlo. Uz to treba hrast i mnogu vlagu, pak je zato već i prije unatoč mnoge podzemne vode njegovo žilje dublje prodiralo u naslagu potočnog šljunka.

Starijim hrastovim stablima škodilo je sniženje razine podzemne vode uslijed odvodnje toga radi, što ona već nisu

našla dostatnu vodu u sloju naplavljene ilovače, u kojemu bo je njihovo glavno žilje rasprostranjeno. Godišnji je prirast na drvu počeo padati, a mnogi hrastovi postaše suhovrhi dok su mnogi drugi sasvim usahli.

Hrastova stabla, koja su njekoliko godina iza odvodnje preživljela, udesiše postepeno svoje korijenje prema promijenjenim prilikama, pak je i prirast poskočio, ali je ovaj svakako daleko zaostao za prirastom prije odvodnje, ma da je taj prirast prestigao onaj niski prirast, koji je na tim stablima nastao neposredno iz odvodnje. Nakon odvodnje osnovani hrastov podmladak napreduje slabo, tako da će vjerojatno ta sastojina proizvadjati neznatnu gradju i tvorivo. Napadna je pojava, što hrastići, čim dostignu visinu od 1·5—2·5 metra u visinorastu zastanu i razgrane se silno u granje, a tekar 5—10 godina iza ovog zastoja naprečac vanredno potjeraju u visinu. Ta je pojava u svezi s time, što je srčanici skoro nemoguće sada probiti tvrdi i suhu naslagu ilovače. U dobi ovog zastoja razvijaju hrastići mnogo pokrajnjog žilja umjesto prave srčanice u gornjem sloju humognog tla, a ovo pokrajno žilje tjera u dubljinu drugotne srčanice i tek kada se ovo sekundarno korijenje krepčije razvilo, poboljša se prirast u visinu.

Jasen i crna joha trebaju svježe, a potonja još i mokro tlo.

Jasen imade srčanicu sa mnogo postranog korijenja, a joha tjera u dubljinu po više jačih korijena, ali obe ove vrsti drva ne pružaju svoje korijenje do naslage šljunka.

Usljed odvodnje podzemne vode iz sloja ilovače, nestale su obe ove vrijedne vrsti drveća u Naunhofskoj šumi. Uzgoj listača morao se je u ovoj šumi u opće sasvim napustiti i nadomjestiti uzgojem borovih sastojina.

Šumsko gospodarstvo općenito nije sklono odvodnji podzemne vode iz šuma, jer je time redovito skopčano sniženje razine podzemne vode gornjih slojeva tla u prostoru dohvata korijenja drveća, a od ove vode ovisna je svježina

tla, prirašćivanje sastojina i sposobnost stojbine za uzgoj stanovitih vrijednijih vrsti drveća.

Štetu, koju šuma trpi odvodnjom, lako je opaziti, ali ju je vrlo teško matematički tačno proračunati, pak se ta šteta u najrijedjim slučajevima vlasniku šume u podpunom iznosu naknadjuje od strane onih, u čiju je korist odvodnja izvedena.

Obično se plaća neka najamnina za samu vodu, ali ova ne nadoknadjuje niti gubitak na proizvodnji same drvne zalihe.

Primjer će to najbolje potvrditi, za koji neka opet posluži uzgoj omorikovih sastojina, jer tih u kraljevini Saskoj, a i u srednjoj Njemačkoj najviše imade.

Po Lorey-u imade na jednom hektaru normalne 80-godišnje omorikove sastojine srednje stojbinske vrstnoće 563 kub. met. drvne zalihe.

Prema istraživanju dr. Vater-a treba za proizvodnju gore spomenute drvne zalihe te za proizvodnju korijenja, grančica i četinja godišnje 6896 klg suhe organske substancije, dakle za razdoblje od 80 godina:

$6896 \text{ klg.} \times 80 = 551.680 \text{ klg.}$, a za jedan kub. met. omorikovog drva 980 klg.

Za proizvodnju pak jedinice suhe organske substancije potrebna je po dr. Vateru na temelju Hellriegelovih pokusa tristotine i tridesetero struka količina vode, a po tome treba za proizvodnju jednog kub. metra omorikovog drva (uključivo četinja i žilja) $980 \times 330 \text{ kg.} = \text{okruglo } 323 \text{ kub. metra vode.}$

U kraljevini Saskoj postignuta je u godini 1910., 1911. i 1912. za omorikovo drvo i to za gradju, gorivo, granjevinu i panjevinu, popriječna cijena od 16.86 Maraka po kub. metru, dosljedno tomu iznosi naknada za prikratu na proizvodnji drvne zalihe u omorikovim sastojinama srednje vrsnoće po svakom kub. metru iz dohvata korijenja odvodnite vode:

$$\frac{16 \cdot 86 \text{ Mk}}{323} = 5 \cdot 2 \text{ Pf.}$$

a za mješovite sastojine, u kojima je i bor zastupan iznosi ova naknada oko 5 Pf.

Ovom se ali svotom nadoknadjuje jedino gubitak prirasta na drvu uslijed izvedene odvodnje, no nenaknadjuju se i sve ostale štete, koje nastaju umanjenjem tehničke uporabivosti drva, izumiranjem u naponu svoje snage stojećih sastojina, oštetama od kukaca, ološivanjem tla, prisilnom pretvorbom vrijednijih omorikovih i hrastovih sastojina u manje vrijedne borove, te napokon povećanjem troškova osnutka i uzgoja sastojina.

Na osnovu svega toga nije čudo, što vlasnik šume i šumar nerado pristaju na odvodnju podzemne vode iz šumskog tla.

Prema istoimenom članku od kr. saskog šumarnika Sinza u Naunhofu kod Leipziga izašlom u listu: Internationale Zeitschrift f. Wasser-Versorgung broj 7. od g. 1915 priredio dozvolom piščevom:

O. pl. Agić, nadšumar.

Urbar vinodolskih imanja knezova Zrinjskih.

Prilog za povjest hrv. šumarstva. Priobčio B. Kosović.

Vjesnik kr. hrv. slav. dalm. zemaljskog arkiva, što ga uredjuje dr. Ivan pl. Bojničić, donio je u svojem XVIII. godišnjaku od g. 1915. pod gornjim naslovom i za našu hrvatsku šumarsku povijest vrlo zanimivu radnju iz pera Emilia Laszowskia, iz koje ćemo ovdje iznijeti za nas šumare zanimive odlomke :

Junak od Sigeta knez Nikola Zrinski i njegovi sinovi Juraj, Krsto i Nikola došli su što nasljednim ugovorima a naročito uslijed oporuke kneza Stjepana Frankopana Ozaljskog iz g. 1572. u posjed ogromnih imanja vinodolskih : Grobnika, Bakra, Hreljina, Drivenika, Grižana i Bribira. Medju

ta imanja spadao je i Novi Vinodolski, kojega su g. 1580. odstupili Zrinski knezu Gašparu Frankopanu Tržačkom.

Zrinski su za upravu ovih imanja postavljali posebnog upravitelja, koji je ujedno bio i kapetan vinodolski. Do god. 1570. bio je kapetanom vinodolskim Petar Denti, onda Mihalj Dešić, a god. 1599. postade kapetanom i gubernatorom vinodolskim Ludovik Čikulin. Ludovik je umro na Rijeci od kuge, a naslijedio ga je 1. augusta 1599. njegov brat Julije Čikulin. Ovaj Julije Čikulin naselio je u kotaru hreljinskom u Liču Vlahe Krmpoćane iz Bosne, koji su preko njega Zrinjskima g. 1605., dne 16. junia, prisegli vjernost, a koje prisege je tekst takodjer E. Laszowski priobčio u istoj svezki vjesnika arkiva.

Već 16. jula 1605. darovao je ispravom datiranom u Čakovcu, knez Nikola Zrinjski Lič tome Juliju Čikulinu. Sam Čikulin položio je takodjer Zrinjskima prisegu, koje se original čuva u kr. zem. arkivu u Zagrebu medju spisima obitelji Sermage.

U ono doba, kao i do nedavna do razrješenja urbarskih i sličnih odnošaja, bili su odnošaji izmedju vlastela i podanika uredjeni urbarom — t. j. tadanjim zakonom. I godine 1574. kad su povjerenici kneza Stjepana Frankopana Ozaljskoga i braće Jurja, Krste i Nikole Zrinskih — a ti su bili Šimun dijak Zlatinčić, Tomaš Milovac i Jeronim Urbanić — boravili u Bakru, donješe bakrani svoje „zakone od gore¹ bakarske i grobničke“ moleći da im ti povjerenici te zakone prepišu.

Povjerenici su te zakone prepisali po svom dijaku Mihalju Grandiću te su ti zakoni došli i u urbar bakarski kao: „Kopija tarife bakarske“.

Zakoni ti poticali su još iz dobe kad je Bakar pripadao knezu Bernardinu Frankopanu, a glava originala je glasila: Leta 1524. miseca septembra dan 17. u Bakru. To

¹ gora = šuma, a u Lici kažu gora i drvu iz šume.

su zakoni kako se plaća trgovina bakarska od lesa¹ i od vsakoga inoga trštva, ko se čini pod Bakrom, i ko prohodi mimo Bakra o sajmu, pred sajmom i za sajmom Bakrani i gostnji² ljudi.

I.

Prije nego počmemmo priobćivati po nas zanimive odlomke iz urbara raznih vinodolskih gradova priobćiti ćemo za nas zanimive odlomke iz Instrukcije što ju je 1. julija 1599. dao Juraj Zrinski upravitelju tih imanja Ludoviku Čikulinu :

glede ovaca³:

„Za owcze, pokyh dob zmo informowany, da ze wechye trosy na nye nego ym ze koryzty wzymlye, i byly zmo od-luchyly, da ze odanylye wzamsy k Rybnykw dorenw, i pote dobe zmo razumyly od Zanowychya, da ne by pres nyh na-redno, nego da che ye na many ztrossak zprawyty. Neka to wydy yely ztrossak wechy na nye ily koryzt od nyh, i ako wydy, da prez nyh ne walya ondy byty, neka ze pa-ztyrom druga plachya wchyny, jer podat putyh ne chemo dersati, da oni tolikw plachyw wzymlyw i zwoye owcze z nassymy da ne hrane ny nygdor, nego neka ze z nassymy owczamy ob nassem ztroskw nigdor ne paydassy, ny nassy paztyry, da lywczky owacz ne pazy nego zame nasse.“

Glede lugara (gorskikh straža)⁴:

¹ les = gradja.

² gostnji = strani.

³ čitaj w kadkada kao u čitaj ch kadkada kao ē i č

u	"	v	"	ss	"	š
s	"	ž	"	gy	"	dj i ji
y	"	i i j	"	cz	"	c
z	"	s	"	j	"	i

⁴ God. 1608. bila je plaća stražara u planini na mjesec dana 27 libara. Jedna je libra imala 20 soldina, forinta je imala 6 libara, dakle 120 soldina = 80 krajcaru = 240 viennensa (beča).

„Za one, ky lyzty¹ imayw od naz na imanya, kaderse, ios zw wechye k onomw prykupyly, otyly by zlobodno syuyty² i od wzegha zlobodny byty, da ny na ztrase hodyty ny grada chywuaty, ny zlusaty nychymre. Za to ochyemo, da zpored drugymi ztrase derse i grada chwwayw, i gorzke ztrase³ da plachayw. I ako by z chyaztnykom potrybylo ze poyty ily na woyzkw pozlaty i na zprowode da hode, jer ako zw od dohodkow zlobodny, nyzw od zlwsbe, ako i lyzte imayw od nassegaa pokoynoga bratcza kneza Myklowssa, nechyemo nyednoga w nyh zlobodyty niversaty, nego da pozemzega zpored drugimi harach plachayw i wzakoyake zlwsbe.“

„Za ztrase gorzke da recheny nas official pryemlye pynezy i da on za zaztrascza gorzkoga zkerby, i tako ze oche berse ztrasacz nayty i gora bolye chwuana byty, ny kako do zyh dob, da zu zamy na to pazkw nozyly, ter ny bylo ny ztrase ny penez na hazan.“

Glede kriomčarenja sa gradjom :

„Jewj jedny nassy kmethy, ky z nassegha imanya leez⁴ i dazke na Rykw wozechy i nozechy prodawayw, a nam nassegha dohodka ne dadw, ty takowy da ze kastigayw, i da wzaky platy l. 25, ky ze w thom nayde, da by ne platyl dohodka, ky by nam issall.“

Original te instrukcije nalazi se u kr. zem. arkivu u Zagrebu medju spisima obitelji Sermage.

II. Urbari vinodolskih gradova.

U svima urbarima nalazimo određena podavanja, što su ih dužni davati kmetovi vlasteli, a gdje su bili naseljeni

¹ Biti će da su u ono doba, kao što to ima još i danas u Bosni, kmetovi dobivali od vlastelina pismeno, da su ta zemljišta kmetovska svojina. Takovo pismo zovu u Bosni „tapija“. (Op. ur. S. L.)

² živiti.

³ lugare.

⁴ les = gradja.

Vlasi ima i za njih odredaba, što oni moraju davati vlastelinu. Te odredbe tiču se podavanja voznih i ručnih težaka i obradbe zemljišta i vinograda, kosidbe, zakupnine za razna zemljišta i t. d.

Za nas šumare zanimive su odredbe glede plaćanja pašarine i odredbe glede onih kmetovskih podavanja, koja se odnose na dovoz i izradbu građe iz šume. Osim tih redovitih kmetovskih podavanja ubirala se je u Vinodolu, od stvari namijenjenih za prodaju pod Bakrom — a među tima i od drvene građe — placovina, koja se je zvala „trgovina“. Tu „trgovinu“ morali su plaćati i domaći i strani ljudi, a koliko se je imalo od česa plaćati sadržano je u jur naprvo spomenutoj „Kopiji tarife bakarske“.

Placovina se je davala u zakup, a ubirala se je u naravi, t. j. od stanovitog broja komada građe moralo se je dati u ime placovine određena količina. Stranci su morali od gdje-koje robe plaćati više, a domaći ljudi manje placovine. Iz šume Jasenovica-Zaplavlje nije se smjela građa voziti za prodaju, nego samo za domaću porabu.

Pašarina ili travarina zvala se je šulj ili šuljevin, a ubirala se je već prema tome, kako je bilo propisano u naravi ili u novcu. Pašarina od velikog blaga (krave, volovi) zvala se je veliki šulj, a od malog blaga (drobna živina : koze, ovce, krmad) mali šulj.

Svaki vinodolski grad imao je svoga redarstvenog organa — satnika — koji je morao od kmetova i od Vlaha ubirati i pašarinu. Za taj trud morao je dobiti jednu ovcu sa janjetom.

Jedna jalova ovca išla je za „permamo“. Ne znamo zapravo, što je ta riječ značila, ali čini se, da će biti da znači „per manio“ — za jelo, te da se je valjda od pokupljenog šulja zaklala jedna jalova ovca za pogosćenje onih, koji su taj šulj dotjerali. Tako je barem i sad običaj na Velebitu i drugdje, kad ima povjerenstvo posla sa brojenjem na pašu dognatoga blaga i ubiranjem travarine (pa-

šarine). Mislimo, da je to tumačenje ispravno i s toga, što je određeno, da se ima zaklati jalova, dakle debela ovca, a takove se kolju ako se hoće koga počastiti.

S pravnog je gledišta vrlo zanimivo, što su stranci, koji bi dogonili svoje blago na pašu u hatare vinodolskih građeva, morali plaćati pašarinu, koja ali nije išla sva vlastelinu nego njemu pol a pol općinara (pučanima).

Isto je tako išlo od strancima prodanog drva polovica utrška vlastelinu a polovica pučanima.

Iz tih ustanova dade se naslućivati kao da već onda nije zemljište smatrano baš neograničenim vlastničtvom vlastelina, nego da se je i općinare (pučane) smatralo u neku ruku suvlasnicima kad i oni imaju pravo na polovicu dohotka od toga zemljišta.

A sad ćemo navesti za nas zanimive izvadke iz tih urbara :

G ro b n i k.

„Malinicza pilnicza¹, od toga placha sita g. m.² wszako letto Ztipan Jwretich, facit f. l. 72.

A kada cha woda podere ily pokwary, tho je dwsan gozpodin m. nachyniattj.

1591., dan perui nouembra, po zapowidi g. m. by izrwcheno Pauarelom.³

Josche od drobne syuine⁴ bili szw dwsny dawatty o Jwryewi wszakw glawu deszetw, a kad yh ny bilo 10, od wszake szthare glawe placha sze g. m. po sz. 3, viennensis 1.⁵

Pokoiny gozpodin szthari Zrynzky Miklouus puszt (!) ie,

¹ Pilnica veli se u Gorskom kotaru pilani, to je valjda bio mlin a ujedno i pilana. (Op. ur Š. L.)

² g. m.: gospodinu milosti ili milostivom gospodinu, t. j. vlastelinu, za onda knezovima Zrinjskim.

³ Pavareli, koji su u zakupu držali rečeni mlin, ostaviše ga 1. maja 1600.

⁴ Drobna živila, ovca, koza, krmče.

⁵ Vidi opazku ⁴ na str. 281.

da dayw od sztarih glaw od 15 jednu, a kad yh ny 15, da placha od wszake szthare glawe po sz. 3, v.¹ l.

Od toga dohottka zabrane siuine pokoinj gozpodin szthari Miklous Zrynzky odlwchil ie, da sze daie wszako letto braschini zuethe Marie² ouacz z yanczy petth, a ouacz jalouih petth; a kad ye cha siuine te braschine, ne placha nisthar, zlobodna ye.

Gozpodin m., gozpodin Jwray Zrynzky puztil ie thako, da plachaiu od sztharih glaw od 20 jedno, tako, kyh ima 20, da plati jedno letto braua z mladim, a drugo letho braua jaloua, a kyh ima 40, tako da plathi ili da da jednoga braua z mladim, a drugoga braua jaloua.

A ky ima brau 100, thako da z mladiny thrj, a jaloui dui, a cha je wysse, da ih ne more bithi na pune 20, dusan ie plachathi gozpodinu m. od uszake sztare glave po szoldini thrj, bech l.

Janychy ny kozlychi thi sze ne broye.

Szlobodnyaky plemenithj liudy, ki szw wazda bilj zlobodnj, y szada w thoy thakowoy zloboschini sywu w milosche gozpode premiloszthyue.

Zabrausi tha zuly, thako ide zattniku oucza z yanychem jedna.

Permamo (!) ide oucza jaloua jedna.

Od welike siuine dusni zu plachati od uszake glaue tholiko male koliko welike po sz. 5. Zamo baky³ thi szw zlobodnj.

Od woly ne plachaiw nistare, zach szlwse k gradw douezthj thrame, dazke, japno, kamenie, cha ye na nachynaye grada gozpodina m.; thako y kogny szlwse.“

¹ Za ovu riječ rabi se posebni znak (slovo v prečitano). Novac isti kao beč. Nadalje ćemo „viennensis“ označivati, u koliko nije ispisano, sa „v“. Jedan viennensis ili beč vrijedio je $\frac{1}{2}$ soldina; na libru išlo je 40 viennensa ili beča, na forintu 240.

² Bratovština sv. Marije u Grobniku.

³ Bak, bik.

„Dusni zw w grad ily cha ye pothriba za grad delatthi thrame, da ym sze od szesnya mestrie platthy po sz. 2, a douezthy po thlaky.

Woz kwzacz¹, z cheszsa sze piliene trenycze² ily dazke chyne, placha sze mesthrye po sz. 8, a douezthy po thlaky.

Pilari thi potarw kwzcze, a tako da ym sze chiny miloscha w uratthnoy szthrasy.“

„Ako by dosly meyasky liudi z siuinom w pasu w kунfin³, kako sze s nimj zpraue, od toga ide gozpodina m. polouicza, a puchanom polouycza.⁴

Thakaise ako bi sze meyaski mesthry wkupillj w gorw, od toga ide gozpodinu m. poloiucza, a puchanom polouicza.

Kada sze iapnenyczca nachynya, dusni zw kmethy thlakw, a mestra da platthj gozpodin m.“

B a k a r.

„Dusni zw bily od drobne syuine zwly plachattj od 15 glaw sztaryh jedno⁵.

Gozpodin m., gozpodin Zrynzky puszth ym, da ga dayw, kako y Grobnychany od 20 glaw jedno.

Szlobodnyaky plemenitthy liudy, ki szw bily wazda zlobodny i szada w thoy tkakowoy szlobochiny syuu w miloschy gozpoczkoy.

Dusni zw od welike syuine zwly plachatti, kako y Grobnychane, od wszake po sz. 5; baky thi szw zlobodnj.⁶“

¹ Kusac, isto što trupac, deblo od drva razrezano na poveće komade, prikladne za piljenje dasaka ili izradbu (truncus).

² Trenice isto što male daske.

³ Kunfin, kotar pojedinoga grada (confinium), hatar sela (mj. općine).

⁴ Susjedi, žitelji iz drugog hatara, ako su polazili u pašu, to su ovlašteniciima plačali neku ugovorenu paševinu.

⁵ God. 1607. iznosio je šulj (pašarina) od drobne živine i to od nališki (sravni opasku kod urbara hreljinskog) 267 komada po 3 sz. i 1 beč, 48 libra i 6 soldina.

⁶ God. 1607. plačali su Bakrani šulj (zuly) kravjt: od velike krave s mladim 10 sz., od jalove 5 sz. Ove godine iznašao je bakarski kravji šulj 41 libru.

„Dusni zw Wlaszy, ky yma 40 owacz, ima datty o My-holly owczw z janychem y k thomu podymyczw pinez l. 3. sz. 10, y od jednoga mlika dusni zw szir¹ l.“

„Dusni zw wszakoyachky lez² w gory dellattj, cha by za potrybwchio grada, a da ym ze platty od szessnia mesttrje po sz. dua, a donezttj thi szw dwsny po ttlaky.

Dusni zw k zali dattj dazke swoie za krow, mesttrj, ki by cha w gradu nachynialy kakou godar dello, ide gym placha.“

„Wapnenycho dusni zw nachynyttj, szamo da gozpodin m. mestra plattj.

K winogradom gozpodina m. dusni zw wszakoyacky lez, cha by knym potribno poszichy, wdellattj, donezttj, da ym sze plattj mesttria y wosnya.“

Kopia taryffe bakarzke.

Ja Symun dyak Zlatynchych i ja Thomas Milouacz y ia Jerolim Werbanych, buduchy my komessarigj pozlani v Uindoll, zmosnoga gozpodina, gozpodina Steffana Frankapanna Kerchkoga, Zeinkogha i Modruskoga, y gozpodina, gozpodina Jurya Zrynkoga y niega m. brattie, gozpode nasse miloziue u lettu 1574., miszecza marcha na dan 20., tha dan pernezosse pred naz rechene i commissariae Bakrane zakone zuoye y od gore bakarzke y grobnychke, kj rechenj zakonj yeszw bilj Bakranom dani iosche za dobra zpommennutja gozpodina Bernardina Frankapanna, buduchy piszaj po rwky niegoua secretaria Iuana Euangelista, y tako proszisse Bakrani nas zgora rechenih commissarieu, da bizmo prepiszali tha zakon rechenih Bakranou; y my uidechy, da ye sztanouito y iztynno pizmo y zakon nyh, koga pred naz dasse, kruto na sztaroy y razdertoy hartj, vchynizmo rechenj zakon prepiszatj rwkom Myhallia dyaka Grandycha prauo y

¹ Dohodak od sira iznosio je g. 1608.-9. u Grobniku lijepu svotu. Ove godine prodano je 156 libric sira trgovcu u Bakar za 403 libre (oko 67 for.)

² Lez, drvo.

werno, od szloua do zloua, od rychy do rychy, kako sze zdola wdersy. I my zgora rechenj commissary za wysse we-ruuanye y bolye thwerdyne podpiszazmo ze nassimi rukami y pechatte nasse posztauizmo derseche nath liztt recheny, w lett w kako sze zgora popiszano wderssy.

Letta 1524., miszecza septembra dan 17., w Bakru. To zw zakony kako sze plachia tergouina bakarzka od lezza y od wszakoga inoga terstwa¹, ko sze chyny pod Bakrom y ko prohody mymo Bakra o zanymw², pred szanymom y za szanymom Bakrany, y goztgi³ lyudy.

Zakon za lez bakarzky.

Lez ky uukw Bakrane ys nyh gore na konyh y na wolumih, dusni zw tergouinw iedenadezetw glauu zakoga leza, odlagayuchy ki by uukal tende ily yarbole od zessanj 12 aly uisse, ny dusan tergouine; od toga pache wszaki Bakrany zlobodan ye w gorj mestre dersatj y delattj bez wzake zorte⁴, odlagayuchy wezlla gallygna⁵, j iarbole, cha ye wisse od duanadezte zessanj, to ie zthwar gozpoczka.

Jezennowicza zaplaulie.

W thoy gory nezmy sze za tergoucza lez detattj ny wozittj, nego ako by bila potriba za gozpodina m. grad cha udelatj, y ako by bila pothriba komu kmettw za niegouu kwchw.

Zakon za lez grobnychky.

Lez ky uuku grobnychany, od trenycz⁶ gre od 20 iedna, od uszakoga inoga leza, plachayu glauu deszettu.

¹ Trštvo, roba, koja se prodaje.

² Zanym, sajam.

³ Gost znači stranac.

⁴ Zorta, sorta, vrst.

⁵ Vesla gallygna, t. j. vesla za galije ladje.

⁶ Trenica, daska manje vrsti.

Zakon za lez goztynzki.

Lez ky uuku lyudj gosztgj, dusny zw plachattj od 10 yednw glauu uzakoga leza.

Hrelyn.

Dusni zw zully od drobne od 20 jedno kako y Grobnychane, a cha ye uisse kady ne more bittj 20, cha ze zouu nalisky¹, plachayu od duyu gozpodinu m. po zoldini trj y bech yedan.

A kada sze szully zbere, thako ide zattnyku brau z mladim l, a graschyku² brau jalou l.

Zlobodnyaky plemenitassy, ki szw bily wazda zlobodny, i szada w thoy thakouoy zloboschynj siuu w miloschy gozpodzkoj.

Wlah ky ima ouacz 40, tako ie dusan dattj ouczu w grad z mladim o Miholy, a da byh imel newnikoliko, ny dusan dattj ueche; a kyh nima 40, thako ie dusan platittj w grad krayczari³ 16.

Taryffa, cha tergouczu tergouine pryztogj.

Nyedan ny zloboden nykamore ny glaue leza prodattj mymno tergoucza.

Dazke yaloue y paradane⁴ bukoue, wolya nye prodatj wszaki daussy tergouczu⁵ uszaku deszetu.

¹ Nališka, nališki, znači svu onu drobnu živinu, koje broj ne iznosi propisani broj, od kojega se daje podavanje. U ovom slučaju sva ona drobna živina, koje broj ne doseže 20.

² Graščik, niži službenik grada, birala ga općina (puk) (L. U.)

³ Krajcar, sitni novac, vrijedio je 3 beča (viennensa) ili $\frac{1}{2}$ soldina.

⁴ Paradan, možda talijanska riječ „paradanno“, nješto što brani od štete. U ovom slučaju možda letve ili gredice za ograde. (Biti će možda „paradori“. Taj izraz rabe obično riječki fakini za drvene gredice, po kojima se na kola dižu i sa kola spuštaju bačve i u obće teži predmeti. Osim toga vele oni „paradori“ i drvenim podlogama, koje se meću na kola, a onda na njih druga drvena roba. Op. uredništva „Šum. lista“).

⁵ Zakupniku placovine. (Op. ur. Š. L.)

Ki by na Bakarczu prodal zully¹ ily kollacz za terszye,
ide tergouczu wszako deszetto.

Od platisch² za kolla wszako deszetto.

Od thouora kopagin³ wszaky deszetty.

Od tnuouora zdel wszaka deszeta.

Od thouora tagnyrou⁴ wszako deszeto.

Od daszak lipouih za posztolare wszako deszeto.

Od toporisch⁵ za zikire wszako deszeto.

D r y w e n y k.

Dusni zu dauati zully od male y od welike siuine kako y Grobnychane.

Kada sze zbere ta zwilly, tako ide zatniku brau z mladim jedan, graschiku brau jalou jedan.

Zlobodnyaky plemenitassy, ki szw bili uazda zlobodnj y szada w thoy takouoy zloboschinj syuu u milosche gozpodj premiloszthyue.

Dusni szw k gradu leza donezty, a gozpodin m. da platty mestryu od leza, y mesttre ki by cha w gradu nacyhnyaly, a po ttlaky douezty.

G r y s s a n e.

Zully od drobne syuine plachayu kako y Dryuenichane i peruo szo plachaly od 15 jedno.

A kada sze zbere tha zully, thako ide od nyega:

Zattnyku ide brau z mladim jedan⁶.

Graschyku ide brau jalou jedan.

Zlobodnyaky plemenytassy, ki szw bily uazda zlobodny, y szada w thoy thakouoy zloboschiny siuu w milosche gozpodzkoy⁷.

¹ Zulj, šulj, ovdje kalano kolje za trsje, hreb.

² Platica, oplatnica, platnica, t. j. drvo za obod kotača.

³ Kopagna, kopanja, drvena zdjela, struganja, korito.

⁴ Tagnir, tanjur,

⁵ Toporište, toporić, držak, držalo, sjekirište.

⁶ Urbar god. 1544. određuje satniku lib. 10 i od šulja muzicu, t. j. ovcu s janjićem.

⁷ Urbar od g. 1544. određuje graščiku lib. 5, a od šulja jalovu ovcu

Zuly od siuine uelike plachayu uszako letto tachem¹ po libar duanadezte.

Stanyge, ztabricze², cha ye k winogradom potriba, tho za plachw douoze.

Bry by r.

Od uelike syuine plachayu tachom uszako letto zullya pynez l. 30.

Od drobne syuine zuly peruo zu plachaly od 10 ztaryh glau jednu; pokojny knez Bernardin puszthi, da plachayu od glau 15 jednu.

Gozpodin m. Zrynzky pusztty, da plachayu od 20 glau ztaryh jednu, a od nalyssak kako j yny grady po sz. 3, v. l.

Kada sze zbere ta zuly, ide zattnyku brau z mladim jedan; graschyku ide brau jalou jedan.

Zlobodnyaky plemenitassy, ki szu bilj uazda szlobodnj, y sada syuu wu thoy takouoy szloboschinj w milosche gozpodzkoy.

Lez, cha ye k thurnu³ potriba, dusni zu prypauritj, j pokriti ga o szuoyem.

Sredstvo proti gubaru u Americi.

Priopćuje Dr. Aug. Langhoffer.

Čudne li sudbine! Mi u Evropi nadarili smo Ameriku sa štetnim leptirom gubarom a taj se je u novoj svojoj postojbini tako ogromno razmnožio i tolike štete počinio, da su se milijuni trošili i troše za njegovo uništenje. Progovorio sam o tom već jednom zgodom u ovom našem listu*. Ali sada dolaze vijesti u strukovnim šumarskim i entomologičkim časopisima, po kojima bi se mogli nadati uspješnom sredstvu u poslu tamanjenja gubara a čudno je to, da ta pomoć ima doći iz Amerike, prema pokusima Reiff-a iz Boston-a. Evo što je na stvari.

* Tačem, za cijelo od riječi „tak“ (brojevi tačni). Ovdje znači „na ravno“, „na poprijeko“. Dakle paušalno. Urbar od g. 1544. određuje po kravi od godine 5 soldina. Crkvene krave bile su proste od šuljevine.

² Štajnge, štabrice; štajnja, Stange, motka; štabrica sitnija motka, kolac.

³ Turan, po svoj prilici se ovim nazivom nazivao bribirski grad, kula.

* Gubar u sjevernoj Americi. Šum. list 1901. str. 87.—89.

Ako se gusjenice gubara hrane svježim lišćem, dobro uspjevaju; ako se ali te gusjenice hrane lišćem sa grana, koje su više dana stajale u vodi, opazi se vonj po jorgovanu a na gusjenicama pojavi se bolest, poput one kod svilaca, što ju zovu flašerijom (flacherie), gusjenice poginu. Sa ovakim gusjenicama, bolesnim i mrtvim može se i kod ostalih, još zdravih gusjenica, proizvesti ista bolest. Učinjeni su u tom pogledu ovi pokusi:

Gusjenice gubara hranili su sa lišćem grana, koje su stajale 4 dana u vodi. Nakon 6 dana pojavila se spomenuta bolest. Gusjenice žive i mrtve prenešene na stabla sa gusjenicama, proizvele su tamo istu bolest, od koje ih je 60—65% poginulo.

Od bolesnih gusjenica metnuli su 25 poginulih u 2 l. vode, dodali nješto ljepila a time namazali 3 stabla u obliku pojasa 10 cm. široko. Poginulo je 70% gusjenica.

Lišće od 3 stabla poštrcano sa ovakovom rastopinom dalo je 40% mrtvih gusjenica.

Uzeli su 20 bolesnih gusjenica, smrvili, metnuli u 3 l. vode poštrcali 3 stabla. Od gusjenica na tim stablima poginulo je 40% a od preživjelih gusjenica bilo je 10—15% kukuljica bolesnih.

Na dvim skupinama hrasta i vrba sa 5000 gusjenica gubara dodali su 100 bolesnih i 50 mrtvih gusjenica. I u ovom se je slučaju pojavila bolest, uništila oko 4000 gusjenica, premda su tu pomogle još i druge povoljne okolnosti.

Za kontrolu upotrebili su dobro hranjene gusjenice no tu nije ni jedna gusjenica tu bolest dobila.

Zanimivo je, da je kod pokusa sa gusjenicom zlatokraja samo 2% gusjenica poginulo, iz česa zaključuju, da te gusjenice ne naginju u tolikoj mjeri na tu bolest, kao što gusjenice gubara.

Pokusi ovi govore u prilog mnijenju, da se tu radi o zaraznoj bolesti gusjenica a lošija hrana — u ovom slučaju lišće, koje nije svježe — stvara dispoziciju za tu bolest.

Gubar je na nepriliku naših šuma postao već i suviše domaći štetnik, neka se zamisle u tu stvar i naši ljudi, ne bi li i kod nas uspio pokus, uspješnog suzbijanja toga štetnika u korist naših šuma.

Osobne vijesti.

Imenovanja. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je šumarskog pristava Otokara Herzla kotarskim šumarom u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima kod gradiške imovne općine.

Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je blagajničkog pristava Emila Rivo sechija i šumarskog vježbenika Svetozara Jagrovića, kotarskim šumarima u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima kod I. banske imovne obćine.

Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je šumarskog vježbenika Viktora Böhma kotarskim šumarom u X. činovnom razredu sa sustavnim berivima kod gjurjevačke imovne općine.

Premještenja. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, obnašao je iz službenih obzira premjestiti kr. kotarske šumare: Antu Babičevića od kr. kotarske oblasti u Sv. Ivanu Zelini onoj u Djakovu, Josipa Grünwalda ml. od kr. kotarske oblasti u Djakovu, onoj u Jaski, Vinka Augustina od kr. županijske oblasti u Zagrebu, kr. kotarskoj oblasti u Samoboru, te Marka Šebetića od kr. kotarske oblasti u Samoboru, k onoj u Sv. Ivanu Zelini.

Društvene vijesti.

Zapisnik vanredne sjednice upravljujućeg odbora hrv.-slav. šumarskog društva, održane dne 13. prosinca 1914. u prostorijama šumar. odsjeka kr. zem. vlade, odjela za narodno gospodarstvo.

Prisutni:

I. podpredsjednik Robert Fischbach, zamjenik tajnika Bogoslav Kosović, blagajnik Ljudevit Szentgyörgy te odbornici: Bona de Marino, Kesterčanek Fran, Lasman Dragutin, Metlaš Jovo Dr. Petračić Andrija, Polaček Dragutin, Trötzer Dragutin.

Nakon što je konstatovano, da je za stvaranje zaključaka prisutan dovoljan broj odbornika otvara sjednicu I. podpredsjednik društva R. Fischbach ter priobćuje:

1. Da je društveni predsjednik zvaničnima poslovima zapriječen prisustvovati današnjoj sjednici kao i ostala odsutna g. odbornici dočim da je odsutnost društvenoga tajnika J. Jakopca izpričana time, što se nalazi pod oružjem. — Uzima se do znanja.

2. Da ova sjednica nije redovita, jer je uslijed ratnog stanja djelovanje svih društava u zemlji oblasno obustavljeno, čega radi

se nije ni mogla držati za dne 3. VIII. t. g. sazvana odborska sjednica, nego je ovo vanredna sjednica, budućju je na naročitu zamolbu društvenog predsjedništva od 22. XII. t. g. broj 94. dozvolio obdržavati preuzvišeni gosp. ban odpisom svojim od 30. XI. t. g. broj 8487. Pr. Uzima se do znanja.

3. Nadalje priopćuje predsjedatelj, da je ovom društvenom odboru doduše iztekao njegov trogodišnji mandat, čega radi ne bi imao više prava voditi društvene poslove i donašati zaključke o njima, no budući da do obnove odbora mora njetko voditi društvene poslove i upravljati sa društvenom imovinom predlaže, da će biti najshodnije i u interesu društva, da sve poslove do buduće glavne skupštine vode sa dosadanjim odborom sadanji funkcionari društva,

Odbornici videći da u ovim vanrednim prilikama drugoga izlaza neima, usvajaju predlog predsjedatelja, ter pristaju na to, da uz naknadno odobrenje glavne skupštine sa dosadanjim odborom sadanji funkcionari društva vode društvene poslove.

4. Zatim priopćuje predsjedatelj tužnu vijest, da je dne 11. VII. o. g. u Zagrebu preminuo bivši društveni član i najprvi društveni podpredsjednik Hugo Grund umirovljeni kr. drž. šumarski savjetnik, koji je pri osnutku hrv. slav. šum. društva igrao važnu ulogu.

Podjedno priopćuje, da se je hrv.-slav. šumar. društvo odužilo uspomeni svoga najprvoga i zasluznoga podpredsjednika time, što je u Šum. listu objelodanilo njegov životopis sa slikom.

Prisutni ustajući sa stolica kliču u počast vrloga pokojnika:
Slava mu!

Na to se prelazi na ustanovljeni dnevni red:

Točka I. Ovjerovljenje zapisnika prošaste odborske sjednice od 19.VI. 1914.

Nakon pročitanja uzima se zapisnik bez primjedbe do znanja, te se izabiru gg. Kesterčanek i Dr. Petračić, da ga ovjerove, što oni i učiniše.

Točka II. Izvješće o tekućem poslovanju.

1. Predsjedatelj priopćuje, da je danas preuzeo scontraciju društvene blagajne i prema blag dnevnicima pronašao stanje:

a) društvene imovine sa K 19.888·84;

b) Pripomoćne (Köröskenyeve) zaklade sa K 14.024·37;

c) Literarne (Borošićeve) zaklade sa K 3.918·62.

Te imovine nalaze se uložene u vrijednosnim papirima i uložnim knjižicama domaćih novčanih zavoda.

Podjedno saopćuje, da je prigodom otvorene subskripcije za ratni zajam votirano iz društvene imovine 1000 kruna.

Uzima se na znanje.

Na to izvješće zamjenik pod oružjem se nalazećeg tajnika B. Kosović:

1. Da je prema toč. IV. dnevnoga reda prošaste odborske sjednice bilo sve priredjeno za obdržavanje XXXVIII. glavne društvene skupštine, no da se ista nije moćila radi nastalih vanrednih prilika obdržati.

Uzima se na znanje.

2. Šumarsko društvo bilo je dobilo poziv od ugar. šum. društva, da se dade zastupati na njegovojo skupštini, koja se je imala održati u Košicama, no šum. se društvo nije moglo tome časnomu pozivu odazvati, jer je nastupilo ratno stanje.

Uzima se na znanje.

3. Kao svake, tako je i ove godine bila kr. zem. vlada zamoljena, da dade potporu šumar. društvu za društvene svrhe i za izdavanje „Lug. vijestnika“ (br. 78. i 79.) i to za novo promjenjeno računsko razdoblje. Visoka je vlada potporu za društvene svrhe jur dospitala, dočim molba glede potpore za izdavanje „Lug. Vjestnika“ još nije riješena.

Uzima se na znanje.

4. Savezno sa točkom 4. prošaste sjednice izvješće se, da je presv. gosp. R. grof Orsich, upravitelj ostavine dobra Klenovnik kod Ivanca poklonio šum. muzeju besplatno obje okamine drva, što ih je spomenuto vlastelinstvo posjedovalo.

Okamine su na trošak društva po kr. kot. šum. Vacu dopremljene u Zagreb, te će se očistiti i smjestiti na zgodnom mjestu (br. 80) u društvenoj zgradici.

Uzima se na znanje, te zaključuje, da predsjedništvo izrazi pismenu zahvalu presvjetlom gospodinu R. grofu Orsichu na lijepom daru.

5. Valovnica o najamnini predana je uz potvrdu gradskom po-reznom uredu, a potvrda je zaprimljena pod broj 109 uručbenog zapisnika.

Uzima se na znanje.

6. Glede Šumarskog doma izvješće nadalje zamjenik tajnika da su na zamolbu pročelnika kr. šum. akademije u zgradici popravljene zavjese, kvake i peći. te za dva souterainska stana da su postavljeni novi štednjaci. Podjedno izvješće se, da će se oba souterainska stana na istočnoj strani morati oliciti.

U dvorištu zgrade moralо bi se nastojati odvesti vodu, koja sada prodire u souterainske prostorije i kvari podove, te eventualno cijelo dvorište betonirati ili asfaltirati.

Iz društvene zgrade izведен je nadalje po gradskoj munjari priključak električnog voda za zgradu društva „Merkur“ (br. 74) a oko kuće izведен je asfaltni pločnik po gradskom mjerničkom uredu, ter je grad. poglavarstvo umoljeno, da dozvoli društvu asfaltiranjem pločnika nastali trošak obročno otplaćivati (br. 82).

U primjeru gdje je bila pronađena metnute su police, te su stari časopisi i Šum. listovi ondje smješteni.

Izvještaj tajnikovog zamjenika uzima se na znanje, ter se zaključuje, da se stanovi u souterainu dadu oliciti na proljeće, a glede odvodnje vode iz dvorišta, da se sasluša koji tehnički vještak po mogućnosti upravitelj obrtne škole Baldauf.

Točka III. Odstup društvene dvorane u Šumarskom domu za bolnicu Crvenog Križa u Zagrebu.

Predsjedništvo priopćuje, da je na intervenciju preuzv. gosp. grofa Kulmera gospojinskom klubu za ratnu pripomoć bilo u mje-

secu studenom privremeno odstupilo društvenu dvoranu na porabu, no buduć se je gospojinski klub iz Šum. doma iselio, a kr. zem. vlada sve prostorije kr. šum. akademije i geodetskog tečaja, koji se zavodi nalaze u Sum. domu, odstupila za bolnicu Crvenom Križu u Zagrebu, to je preuzv. gosp. bivši ban pl. Rakodzay putem društvenog predsjednika presv. gosp. M. grofa Pejacsevicha zamolio, da bi se i društvena dvorana u Sum. društву Crvenom Križu prepustila, jer je za bolnicu veoma nužna.

Odbor jednoglasno zaključuje, da se društvena dvorana besplatno prepusti Crvenom Križu u Zagrebu na porabu pod uvjetom, da ju Crveni Križ nakon porabe preda natrag Šum. društvu u onakovom stanju kako ju i primi.

Točka IV. Razdjeljenje potpora iz Köröskenyjeve pripomoćne zaklade i iz imovine hrv.-slav. šum. društva za godinu 1914.

Nakon što je konstatirano, da je za podjeljenje potpora iz Köröskenyjeve zaklade stiglo 10 molba, a iz društvene imovine 12 molba zaključuje odbor, uvaživ imućstvene i ine prilike molitelja da se podijeli u ime potpore:

a) iz Köröskenyjeve zaklade: po K 80: Antoš Mariji, Anki Vraničar, Tonki Rukavina, Dragi Brosig i Milki Gürtler; po K 50: Staki Babić i Julki Kordić. — Ukupno K 500.

b) iz društvene imovine: po K 50: Ruži Šeringar, Albini Ćelija, Jelki Karakaš, Olgi Belamarić, te djeci pok. lugara Jugovića. — Ukupno K 250. — Sveukupno K 750.

Ostali molitelji neka se otpuste.

Točka V. Podjeljenje jubilarnog stipendija hrv.-slav. šum. društva.

Konstatira se, da je povodom raspisanog natječaja prispjela samo jedna molba za podjeljenje toga štipendija i to Franje Vinka Pleše, sina društvenog člana kr. kot. šum. Nikole Pleše.

Pošto je molitelj uđovoljio uvjetima natječaja podjeljuje mu se štipendija za polazak nauka na kr. šumarskoj akademiji zagrebačkoj.

Točka VI. Pretres prisjelih podnesaka.

Predmeta, koje bi trebalo posebno raspraviti i rješiti nema.
Uzima se do znanja.

Točka VII. Eventualni predlozi.

Predsjedatelj predlaže, da se dozvoli na osnovu proračuna za god. 1914. podmirivati društvene potrebe, ter da se odluči, koliko se ima isplaćivati u ime paušala zamjeniku tajnika, koji njegove poslove obavlja.

Odbor ovlašćuje predsjedništvo da vodi upravu i poslove društva do buduće glavne skupštine, te da uz naknadno odobrenje glavne skupštine čini potrebne izdatke u okviru proračuna za god. 1914.

Podjedno zaključuje, da paušali ustanovljeni za društvene funkcioneare pripadaju u cijelosti onome tko dotične poslove obavlja, te

prema tome, da se ima i sadanjem zamjeniku tajnika za vrijeme što je obavljao i dok bude obavljaо poslove tajničke isplatiti pripadajući ga paušal.

Urednik pita glede načina tiskanja naredaba u „Š. L.“ Zaključuje se, da se naredbe tiskaju kao prilog bez obzira na to da li će ispuniti sve stranice priloga ili ne će, a kasnije neka se iznese opet pitanje na pretres glede izdanja zbirke naredaba i načelnih rješidaba te tumačenja zakona o trošku društva.

Pošto inih predloga nema zaključuje predsjednik sjednicu, time da će ovaj zapisnik ovjeroviti dvojica odbornika, koji će se u tu svrhu izabrati u budućoj sjednici dne 19. prosinca 1915.

Metlaš, v. r. Predsjednik u. z. Tajnik u. z.

Polaček, v. r. Fischbach, v. r. Kosović, v. r.

Zapisnik konferencijske sjednice uprav. odbora hrv. slav. šumarskog društva, održane dne 19. prosinca 1915. u prostorijama šumarskog odsjeka kr. zem. vlade, odjela za narodno gospodarstvo, dozvolom preuzv. gosp. bana, od 19. studenoga 1915., broj 9968 Prs.

Prisutni:

I. podpredsjednik velem. gosp. Robert Fischbach, odsječni savjetnik kr. zem. vlade, zamjenik u vojničtvu odsutnoga tajnika Josipa Jakopca, kr. zem. šum. nadzornik Bogoslav Kosović, blagajnik, kr. šum. povjerenik, Ljudevit Szentgyörgyi, te odbornici: Jovo Metlaš, šumarnik, Dragutin Polaček, kr. šum. savjetnik, dr. Andrija Petračić, profesor kr. šum. akademije, Edo Slapničar, nadšumarnik gjurgjev. imovne općine i Vilim Fölg, umirovljeni kr. drž. šumarski nadsvjetnik.

Tečaj sjednice:

Nakon što je predsjedatelj I. podpredsjednik velem. gosp. R. Fischbach izvjestio, da je društveni predsjednik presv. gosp. Marko grof Pejacsevich brzojavno odkazao predsjedanje današnjoj sjednici jer je zapriječen doći, bude konstatovano, da je za stvaranje zaključaka dovoljan broj odbornika, te otvara sjednicu:

Prije prelaza na dnevni red javlja predsjedatelj žalosnu vijest, da su od zadnje sjednice, koja je održana dne 13. prosinca 1914. godine preminula dva odbornika društvena i to velem. gosp. kr. drž. šum. nadsavjetnik i predstojnik kr. nadšum. ureda u Vinkovcima Robert Bokor, te kr. šum. povjerenik Ivan König, a zatim članovi: kr. šum. savjetnik Julio Šoška, kr. šum. inž pristav Robert Matherny i kotar. šumar. Stjepan Dodig, te kot. šum. Nikola Grabić, a zatim izvješćeju, da se je hrv. slav. šum. društvo odužilo uspomeni spomenutih odbornika time, da je mjesto vjenca na njihov odar darovalo pripomoćnoj zakladi hrv. slav. šum. društva svaki puta po 20 kruna. Moli prisutne, da u njihovu počast, kao i u počast ostalih preminulih članova ustanu i kliknu: „Slava im.“

Zatim izvješćuje, da je osim toga izgubilo hrv. slav. šum. društvo jednoga od svojih najmarnijih i po hrvatsku šumar. literaturu kao i za šumarstvo u opće najzaslužnijega člana i odbornika: Franju Ž. Kesterčaneku, profesora kr. šum. akademije zagrebačke.

Priznavajući velike zasluge toga vrloga društvenoga odbornika dalo se je društvo na njegovom sprovodu zastupati i položilo vijenac na njegov odar.

Prisutni odbornici duboko tronuti nad velikim gubitkom, koji je smrću toga neumornoga društvenoga člana i odbornika te radinoga hrvat. šumar. pisca zadesio hrv. slav. šum. društvo i hrvatsko šumarstvo u obće, ustaju i kliču mu zadnji pozdrav: „Slava mu!“

Na to se prelazi na dnevni red.

Točka I.

Ovjerovljenje zapisnika prošaste odborske konferencijske sjednice.

Nakon što je zamjenik tajnika B. Kosović pročitao zapisnik konferenc. sjednice od 13. XII. 1914. bude bez primjedbe uzet do znanja te po za to naročito izabranim odbornicima gg. kr. šum. savjetniku Dragutinu Polačeku i nadšumarniku Jovi Metlašu ovjerovljen.

Točka II.

Izvješće o tekućem poslovanju.

1. Blagajnik kr. šum. povj. Ljudevit Szentgyörgyi izvješćuje, da je I. podpredsjednik scontrirao društvenu blagajnu dne 19. XII. 1915. ter pronašao da iznaša;

a) društvena imovina u vr. papirima K 22.336.58
u gotovu K 115.26
ukupno K 22.481.84

b) Literarna zaklada u vrijed. papirima K 4.332.45

c) Pripromočna (Köröskenyjeva) zaklada u vrijed.
papirima K 14.236.90

Nadalje izvješćuje, da je poslije subskripcije za I. ratni zajam o kojoj je već izvješćeno subskribirano još za II. i III. ratni zajam svaki puta po 500 K, dakle ukupno za I., II. i III. ratni zajam — 2000 K.

Iz raspoložive gotovine literarne zaklade nabavljene su dvije $4\frac{1}{2}\%$ založnice I. hrv. štedionice po 200 K.

Stanje dužnih članarina I. razr. jest sa 19. XII. 1915. K 2531.50 a II. razreda K 261.—, dakle dosta nepovoljno, a pošto mnogi članovi unatoč opetovanim opomenama od strane njegove i unatoč opetovanih opomena putem „Šum. lista“ nisu uplatili članarine ni za tekuću godinu niti za njekoliko godina unatrag, to predlaže da se pozivom na društvena pravila brišu iz članstva jer duguju: Ambrozy Roman K 30, Baličević Ante K 35, Bilić Pavao K 40, Dumengjić Adolf K 40, Erban Ferdinand K 32, Fetvadijeff Minko K 40, Ferencić Stjepan K 30, Grdinić Nikola K 30, Heckner Josip K 30, Herak Emil K 40, Haydn pl. Rudolf K 47.50, Hautich Franjo K 30,

Kayser pl. Šander K 32·50, Köröskeny pl. Velimir K 40, Lazaroff Dmitar K 40, Medvedović Mato K 56, Naglić Stjepan K 30, Philippovich pl. Slavko K 30, Popoff D. Kristo K 30, Rohr Petar K 30, Solarić Teodor K 30, Sever Dioniz K 30, Sutlić Slavko K 25, Sirutschek Venceslav K 30, Stanisavljević pl. Velimir K 40, Šteiner Dragutin K 30, Tomljenović Ante K 30, Ugrenović Alex., protust. K 36, Vorkapić Lazo K 30.

Upravni odbor imajući s jedne strane pred očima interese društva, koji trpe razasiljanjem društvenoga organa članovima, koji članarine ne plaćaju, a s druge strane uvažujući sadanje ratno, za plaćanje članarine dosta nepovoljno stanje, te napokon uvaživši i tu okolnost da mnogi članovi iz zaboravnosti ne plate članarine, zaključuje, neka predsjedništvo samo još jedanput izravno pozove dužnike da zaostalu članarinu plate pod prijetnjom, da će se ista inače od njih utužiti, a oni iz imenika članova hrv. slav. šum. društva brisati, te podjedno neka im se sa 1. siječnjem 1916. obustavi dalnje odašiljanje društvenog organa.

2. Zamjenik tajnika izvješće:

a) da je društvena uprava, u koliko se je to u ovo ratno doba dalo, podržavala dobre odnosa sa ostalim prijateljskim društvima, te da je dala šum. društvo zastupati na skupštini ugar. zemalj. šumarskog društva u Budimpešti, po velem. gosp. kr. šum. nadsavj. i upravitelju šumarskog ravnat. u Zagrebu, gosp. Juliju Ulreichu, a na skupštini hrv. slav. gospodarskog društva u Zagrebu, po zamjeniku društ. tajnika, kr. zem. šum. nadz. Bogoslavu Kosoviću.

Uzima se na znanje.

b) Za društvenu knjižnicu nabavljene su tečajem g. 1915. slijedeće knjige:

E. Tordony: Priručnik za drž. lugare K 2·40 uvezano. Stopfer: Grundgesetze d. Milit. Gränze K 4·80 uvezano. Böhmerle: Taschenbuch für Jäger K 13·20 uvez. Der prakt. Pilzsammler K 3·80 uvez. Erzh. Joseph: Weidmans-Erinnerungen i Hohenbruck: Oest. land. u. forster. Bibliographie K 10.

c) Pošto se do sada nijedan od pozvanih inžinira nije odazvao da pregleda dvorište društvene zgrade i konstatira od kuda dolazi voda u zidove u prizemlju te savjetuje, kako da se tome predusretne, pita što će se dalje činiti glede u tom pogledu donešenog zaključka u sjednici od 13. XII. 1914.

Odbor zaključuje neka se zamoli grad. inžinir, a eventualno i profesor kr. šum. akademije, da to dvorište pregledaju i savjetuju što da se poduzme, da se vлага od kućnih zidova odbije.

e) Asfalt oko društvene zgrade je dogotovljen te predložen račun vrhu K 2800·77, koja se svota ima u grad. blagajnu uplatiti u obrocima (Br. 82).

Odbor zaključuje neka se ta svota, ako je moguće, odmah platiti, jer društvo mora inače plaćati za neplaćeni dio 5% kamata, a samo dobiva na svoje uloške samo 4%, te je probitačnije, da se ta svota čim prije platiti.

f) Stanovi u prizemlju (souterenu) nisu se mogli oliciti jer je ličilac Tauchman, s kojim je bilo ličenje utanačeno, otišao na bojište, a štednjak za jedan stan u suterenu nije načinjen jer su cijene nerazmjerne poskočile.

Uzima se do znanja, a uprava se poziva, da manjkavosti te odstrani kad bude zgodno vrijeme.

g) Kr. zem. vlada, odjel za narodno gospodarstvo doznačila je za g. 1915. podporu i društvu i za izdavanje „Lug. Vjestnika“, kao što ju je doznačivala i dosadanjih godina. Pripominje se, da se sada te potpore doznačuju za proračunsko razdoblje, koje teče od polovice jedne godine do polovice druge godine, a ne kao do sada za kalendarsku godinu. (Br. 1, 27 i 28).

Uzima se sa zahvalom do znanja.

h) Kr. zem. vlada, odjel za bogoštovlje i nastavu izvjestila je, da se društveni štipendista Franjo Vinko Pleša, koji je već prošaste godine kao jednogod. dobrovoljac tu štipendiju podizao, nalazi još uvijek u vojničtvu. Pita se, kako će se raspoložiti sa njegovom štipendijom? (Br. 39).

Odbor zaključuje, da se tomu štipendisti štipendija rezervira i opet mu se stavi u tečaj kad nastavi nauke. Eventualno uštedjeni iznosi neka se podijele kao podpora slušateljima kr. šum. akademije, koji na to pravo imaju.

i) Uredništvo „Šum. lista“ i „Lug. vjestnika“ izvješćuje, da je dogovorno sa kr. zem. vladom, odjelom za narodno gospodarstvo dalo posebno otisnuti 275 primjeraka rasprave M. Marčića o uzgoju masline na istočnim obalama Jadranskoga mora, koji egzemplari su plaćeni po tom kr. zem. vladinom odjelu. Isto tako dano je otisnuti nekoliko posebnih otiska rasprave B. Kosovića „Prvi opis Velebitskih i Kapelskih šuma od dalmatinske medje do Ougulina i Mrkoplja itd.“, koje su unovčene tako, da je utržak premašio troškove posebnog tiskanja.

Uzima se na znanje.

Točka III.

Razdijeljenje podpora iz Pripomoćne zaklade, osnovane na usponu pok. nadšumara V. Köröskenya i iz imovine hrv. slav. šum. društva za g. 1915.

a) Razdijeljenje podpora iz Köröskenyeve zaklade.

Nakon što je konstatirano, da je za nadjeljenje podporama stiglo 11 molba, kojih moliteljice imaju sve pravo na podpore, jer su im muževi bili članovi te zaklade, te nakon što je konstatirano, da bi se u pomanjkanju po glav, skupštini za g. 1915. prihvaćenog proračuna moglo prema proračunu od g. 1914. razdijeliti samo 500 K, dočim bi se prema pravilima zaklade imalo ove godine razdjeliti 600 K (Br. 34, 35, 40, 41, 45, 49, 53, 56, 57, 58 i 60),

bude po upr. odboru zaključeno, da je u tom pitanju mjerodavna zakladnica, ter da se ima cijela raspoloživa svota u iznosu od 600 K moliteljicam podijeliti, i to:

Brosig Dragi, udovi nadšumara i Vraničar Anki, udovi kr. žup. šum. nadz., svakoj po 75 K, a Antoš Mariji, udovi šu-

mara, Gürtler Milki, udovi šumara, Perc Emiliji, udovi nadšumarnika, pl. Rukavina Tonki, udovi šumara, te lugarskim udovama: Bobić Staki, Kordić Julki, Simić Petri, Škorić Dragi i Svrabić Milki svakoj po 50 K.

b) Razdijeljenje podpora iz društvene imovine.

Nakon što je konstatovano da je na društvenu upravu stiglo 16 molbenica, a razdijeliti se može samo 200 K (Br. 31, 33, 50 51 i 70)

bude zaključeno da se podijeli Karakaš Jelki, König Eli, Malin Gabrieli, Šeringer Ruži i Buneta Josipi svakoj po 40 K. Podjedno je zaključeno, da se sve te podpore po običaju odpreme još prije Božića nadarenima.

Točka IV.

Riješenje prispjelih podnesaka.

a) Kovačević Petar, k. k. šumar u Kutini želi biti član (Br. 61)
Prima se za člana.

b) Kr. zem. vlada, odjel za narodno gospodarstvo, poziva hrv. slav. šum. društvo, da imenuje svoga izaslanika, koji će fungirati kao povjerenik kod ispita osnovanoga nastojanjem odbora za liječenje i naobrazbu ratnih invalida u Zagrebu, naredbom kr. zem. vlade, odjela za narodno gospodarstvo od 3. VII. 1915., br. 999., za izobrazbu ratnih invalida.

Zaključuje se, da tome ispltu od strane hrv. slav. šum. društva prisustvuje kao povjerenik zamjenik tajnika, kr. zem. šum. nadzornik Bogoslav Kosović.

Točka V.

Rasprrava o dnevnom redu glavne skupštine XXXVIII.

Predsjedatelj priobćuje, da je na zamolbu predsjedništva, odpisom preuzv. gosp. bana od 29. XI. 1915 broj 9968 Prs. dozvoljeno održati glavnu XXXVIII. skupštinu hrv. slav. šum. društva sa slijedećim dnevnim redom:

1. Otvorenje skupštine i pozdrav skupštinara po predsjedniku društva;
2. Čitanje izvješća o djelovanju upr. odbora u godini 1913.-14.
3. Izvješće odbora ad hoc o ispitanju društvenih računa i stanja imovine koncem g. 1913.
4. Podijeljenje indemniteta za djelovanje društvene uprave u godini 1914. i 1915.
5. Izbor dvojice članova u odbor ad hoc za ispitanje računa i imovine društva za godinu 1914. i 1915.
6. Ustanovljenje proračuna za god. 1916.
7. Izbor predsjedništva, a po tom izbor 15 članova u upravni odbor (medju tima i urednika „Šum. lista“ i „Lug. Vjestnika“) za trogodište 1915. – 1917.
8. Ustanovljenje mesta gdje će se obdržavati slijedeća glavna skupština,

9. Predlozi gg. članova, koji budu u smislu § 21., toč. f) društvenih pravila, barem 2 dana prije skupštine podnešeni društvenom predsjedništvu.

Pripomena: U predvečerje glavne skupštine prijateljski sastanak prispjelih članova, u kojem javnom zagrebačkom lokaluu.

Stavlja upit na odbornike, da li se sa tim dnevnim redom slažu i kada žele da se održi glavna skupština XXXVIII., koje održanje nekoji članovi urgiraju?

Nakon odulje debate mnije odbor, da je sadanje ratno vrijeme vrlo nepodesno za obdržavanje glavne skupštine, jerbo je putovanje članova u Zagreb skopčano sa puno vremena, neprilika i troška, a što je glavno, mnogi su članovi društva na ratištu ili pako mnogi ne bi sada radi službenih obzira ni mogli skupštini prisustvovati, te prema tome ni izbor društvene uprave, koji bi se sada obavio, ne bi bio izljev volje cijeloga šum. društva. Zaključuju stoga, da oni nemaju ništa proti tome, da se sa pročitanim dnevnim redom održi glavna XXXVIII. društvena skupština, ali preporučuju predsjedništvu neka istu sazove u podesnije vrijeme. U koliko bi pako koji članovi ipak želili da se skupština održi, neka se obrate sa takovom željom na predsjedništvo, koja želja treba da bude podpisana po barem dvadesetoricu članova. U tome slučaju neka predsjedništvo sazove skupštinu bez obzira na postojeće ratno stanje i bez obzira za obdržavanje skupštine istaknute poteškoće.

Podjedno zaključuje odbor neka se predloženi nacrt proračuna za g. 1916. u „Šum. listu“ objavi, a upr. odbor se ovlašćuje, da u okviru toga proračuna čini izdatke uz naknadno odobrenje glavne skupštine.

Točka VI.

Eventualni predlozi.

1. Dr. Petračić predlaže, da bi se titulature šum. činovnika kod polit. uprave i imov. obćina promijenile i slično udesile kao i titulature držav. šumar. činovnika u Austriji i u Ugarskoj, ter da bi se absolventom kr. šum. akademije zagrebačke dozvolilo, da smiju i u stranim zemljama rabiti naslov „šum. inžinir“, kako ga rabe i absolventi drugih kr. šum. akademiji uzporedjenih šumarskih naučnih zavoda i to naročito absolventi kr. šum. akademije u Ščavnici i c. k. vis. škole za kulturu tla u Beču.

Odbor konstatira, da bi za promjenu titulatura kod kr. šumar. tehničara polit. uprave i kod imov. obćina bilo potrebno donijeti novi zakon, kojim se dosadanje, zakonima odredjene titulature mijenjaju, a to bi se dalo provesti prigodom reorganizacije statusa činovnika tih službenih kategorija u normalno vrijeme. Što se pako tiče podijeljenja prava absolventima akademije, da bi se smjeli nazivati šum. inžinirima, zaključuje odbor, da će biti uputno, neka bi predlagač izradio predstavku na kr. zem. vladu, odjel za bogoslovje i nastavu, kojom šum. društvo traži, neka bi se povjerenstvu za ispitivanje absolvenata kr. šum. akademije, naredbenim putem naložilo, neka nakon položenoga zadnjega ispita providi index odnosno abso-

lutorij absolventa zaporkom, da je on položenjem toga ispita zadovoljio svima propisima, koji ga ovlašćuje na vršenje šumsko inžinirske službe.

2. Isti predлагаč stavlja predlog, da bi se šum. društvo zauzelo za to, da se ustanova previšnjeg reskripta, kojim je pogodnost računanja ratnih godina protegnuta i na kr. šum. tehničare, koji se nalaze u službi polit. oblasti u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji te na šum. osoblje kod krajiških imov. občina.

Odbor zaključuje neka se predsjedništvo obrati na kr. zem. vladu, odjel za narodno gospodarstvo, posebnim podneskom i zamoli ju: neka ispita razloge s kojih je spomenuta pogodnost podijeljena kr. drž. šumarima, te da uznastoji oko toga, da bi se ta pogodnost primijenila i na kr. šum. tehničare i šumar. osoblje imov. občina, ako bi i za te kategorije činovnika ti razlozi bili mjerodavni.

3. Društveni blagajnik priopćuje, da je društvena zgrada razmijerno prema drugim zgradama za malenu najamninu kr. zem. vladu iznajmljena, a kako će se za tu zgradu počam od g. 1917. morati plaćati porez, koji se do sada nije plaćao, jer je zgrada kroz 18 godina (17. VII. 1916. ističe oprost) bila prosta od poreza, stavlja upit od kuda će se namaknuti manjak, koji će plaćanjem toga poreza nastati u društvenim prihodima.

Odbor zaključuje, da će se taj manjak morati svakako namaknuti većom najamninom, ter poziva predsjedništvo neka ono za vremena sa kr. zem. vladom, odjelom za bogošt. i nastavu utanači, da li će ona biti voljna odgovarajući povиšenu najamninu počam od 1. kolovoza 1918. plaćati ili će tražiti razriješenje najamnoga ugovora, koji 31. srpnja 1918. iztiče.

Podjedno je zaključeno, da se radi toga većega izdatka pokuša sa brodskom imovnom občinom nagoda glede produljenja otplatnog roka za na kući viseći dug od K 59.512·41, na dalnjih 25 godina. To je potrebno jer društvo od svojih dohodaka neće moći plaćati kućarinu oko 2000 K i dosadanje otplate obroke po K 3904·18.

4. Zamjenik tajnika izvješćuje, da je u sjednici odbora od 16. XII. 1912., pod toč. VI.) bilo zaključeno, da pokojni odbornik König izradi predstavku, kojom bi se zamolila kr. zem. vlast, neka dozvoli šumarskom osoblju izvadjeti odvodnje šuma i bez provedenja postupka predvidjenoga o tom u vodnom pravu. No budući je taj odbornik umro, a da predstavke nije izradio, stavlja upit, da li će se za izradbu takove predstavke izabrati drugi odbornik ili inače o tom predmetu odlučiti.

Odbor zaključuje, da se podnašanje takove predstavke obustavi, jerbo je zakonom o vodnom pravu odredjeno, da se odvodnjivanja smiju izvesti samo nakon predhodno obavljenog povjerenstvenog očevida, što — naročito u slučajevima u kojima se radi o većim odvodnjama, kojima se ugrožavaju prava trećih osoba — i onako pravnim principima odgovara, dočim se za manje odvodnje šumari u interesu melioracije šumskoga tla izvedu, a koje susjedima nesmetaju niti im prave štete, neće i onako nitko prituživati.

5. Urednik „Šum. lista“ i „Lug. Vjestnika“ predlaže, neka se obzirom na pomanjkanje suradnika, koji se većinom nalaze na bojištu i vrlo slabo plaćanje članarine, sa 1. siječnjem 1916. obustavi izdavanje tih listova, a umjesto istih, da se članovi i pretplatnici odštete time, da se

a) U počast blage uspomene najzaslužnijeg hrv. šum. pisca preminuloga profesora kr. šum. akademije zagrebačke i društvenog odbornika F. Ž. Kesterčaneka, izda posebni broj „Slava F. Ž. Kesterčaneku“ u dostoјnoj opremi, ter predlaže, da se zamole njezini bivši drugovi, profesori kr. šum. akademije, neka oni urede taj broj.

b) Da se izdadu u posebnoj svesci sa valjanim kazalom naredbe o šumarstvu, koje su izašle poslije izdanja zbirke Šum. zakoni od Borošić-Goglie g. 1899.

c) Napokon, da se izda kazalo „Šum. listova“, od početka do godine 1912., što ga je prema pogodbi uredio dr. A. Ugrenović iz Pakraca.

Odbor zaključuje, da se izdavanje „Šum. lista“ i „Lug. Vjestnika“ ne smije obustaviti već stoga, što šum. društvo za izdavanje „Lug. Vjestnika“ dobiva podršku od kr. zem. vlade i što su ti listovi potrebni radi objavljivanja društvenih vijesti. No radi toga što za sada nema dovoljno gradiva za te listove, neka se njihov objam smanji na minimum te izdaju makar i tri broja na jednoć, kako se to čini i kod drugih stručnih listova.

Osim toga neka se svakako nastoji izdati u spomen po hrv. šumarsku knjigu zasluznoga pok. profesora F. Ž. Kesterčaneka, posebni broj „Slava F. Ž. Kesterčaneku“, zatim neka se svakom broju „Šum. lista“, u koliko bude manjkalo gradiva, priloži svezka naredaba, koje su izašle nakon izdanja zbirke „Borošić-Goglia: Šumski zakoni“, te napokon neka se izda kazalo za „Šum. list“, ali tako, da se kazalo glede pojedinih osoba tako popuni, da se bude znalo o kakovom se predmetu radi, te da sastavljač istoga sastavi posebno kazalo o zaključcima glavnih skupština i o predmetima, koji su bili predmet vijećanja odborskih sjednica, jer te predmete često puta treba društvena uprava.

Točka VIII.

Ovjerovljenje ovog zapisnika.

Pošto daljnjih predloga nema:

buđu za ovjerovljenje ovog zapisnika izabrana prisutna gg.
Drag. Polaček i dr. A. Petračić, koji ga i ovjeroviše.

Polaček v. r., predsjedatelj,

Kosović v. r., tajnik u z.

Petračić v. r.

Fischbach v. r.

Različite vijesti.

Mjesto vijenca na odar pokojne gospode Julijane Renner, supruge nadšumarnika Antuna Rennera u Petrinji, položili su činovnici i službenici imovne obćine II. banske svotu od 33 K 25 filira, i namijenili ju „Borošićevoj zakladi“.

Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo kao središnja zadruga u Osijeku, kupuje svaku množinu sjemenja: proljetne pšenice, proljetnog ječma, zobi, viktorija-graška, proljetne grahorice, prosa (sitne proje), crvene djeteline i lucerne, muhara, konoplje i lana.

Proizvodnici, koji imadu za prodaju namijenjenog sjemenja spomenutih vrsti, prikladnog za sjetvu, neka spomenutom društvu pošalju ponude, pismeno ili usmeno, i neka pošalju uzorke sjemenja.

Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo kao središnja zadruga u Osijeku, nastoji nabaviti modru galicu za proljeće iz inozemstva, jer se pokazalo, da u tuzemstvu modre galice nema. U svrhu nabave otputovalo je naročiti izaslanik društva u inozemstvo, pa se nuda, da će mu nabava uspjeti.

Pošto nije moguće već sada znati, kolika će nabavna cijena biti, prima spomenuto društvo naručbe na modru galicu od vinogradara svoga područja (iz županije srijemske i virovitičke), ako polože kaparu od K 4— po kilogramu i pismeno izjave, da pristaju na cijenu, koja će se naknadno ustanoviti.

Galice će se nabaviti samo onoliko, koliko po naručiteljima naručeno bude, pa stoga valja sa naručbama požuriti.

Borošićev „Hrvatski šumarsko-lovački kalendar za godinu 1916.“ izšao je, te se može dobiti kod urednika dr. Gj. Nenadića, profesora kr. šum. akademije u Zagrebu uz cijenu od K 2'40.

Članovi gospodarskog društva kao zadruge. Koncem godine 1915. dosegao je broj članova „Gospodarskih društava kao zadruge“, uzadruženih u „Hrv.-slav. gospodarskom društvu“ kao središnjoj zadruzi u Zagrebu skoro 13.000.

Članovi gospodarskog društva kao zadruge dužni su uplatiti kroz 10 godina udio od 10.— kruna (dakle godišnje po K 1.—) i godišnju članarinu od K 2.—, pak za taj neznatni iznos dobivaju 2 put mjesečno „Gospodarski list“ i svake godine „Gospodarski kalendar“, a uz to uživaju još razne druge pogodnosti. Članovi prisnoscni dobivaju za K 6.— godišnje badava list i kalendar. Kalendar za tekuću godinu 1916. zanimivog sadržaja izašao je u lijepoj opremi.

Jesenski šumarski državni ispit*) održan je u Budapesti od 15.—27. studenoga t. g. pod predsjedanjem Šandora Horvátha min. savjetnika. Sudjelovali su kao ispitni povjerenici Julijo Tomcsányi, min. savjetnik, Eugen Vadas, min. savjetnik, profesor visoke škole, te Dragutin Bund društveni tajnik. Dozvolu za ispit dobili su 31, izmedju kojih je pristupilo 29, djelomice neposredno sa ratišta prisjelih.

*^o Erdészeti lapok od prosinca 1915.

Izmedju kandidata nisu imali oni, koji vrše ili su ju vršili vojničku službu propisane dvogodišnje prakse, što je gospodin ministar za poljodjelstvo obzirom na izvanredne okolnosti pregledao.

Izmedju 29 kandidata proglašilo je povjerenstvo dvojicu, i to Ivana Antalóczya i Ivana Sébora izvrsno sposobnima. Diplomu dobili su još slijedeći: Šándor Ajtai, Josip Bachratty, Josip Balen, Dezsider Bartha, Ivan Bella, Eugen Biró, Pavao Brozsek, Zoltan Giller, Milan Gyuriss, Ivan Herczeg, Rudolf Jahn, Eunut Lutovszky, Ljudevit Maczkó, Ladislav Nagy, Franjo Arbán, Franjo Pohl, Rudolf Reisinger, Béla Šandor, Eugen Sára, Ladislav Schlachta, Konrad Sigmund, Dragut n Varga, Gjuro Zemanek, Mirko Zsemlye i Ignac Zsombory. Dvojica propadoše na pol godine.

Na pismenom ispitu bila su stavljena slijedeća pitanja:

I.

U jednom sjekoredu njekog brdskog šumskog gospodarstva dolazi uz vladajuću šmreku takodjer jela i bukva. Ako bi se kandidat morao brinuti za naravno pomladjivanje ovih dviju posljednjih vrsti drveća, te za daljnje podržavanje razmjera smjese, kako bi postupao pri konsignaciji sjećina, dotično s kojim načinima pomladjivanja bi najuspješnije polučio istaknuti cilj?

II.

Kakove sortimente bi kandidat proizveo u takovom hrastiku predgorja, koji je sa svih strana pristupačan te se nalazi u takovoj okolini, gdje se i sa strane poljskog gospodarstva, te malog obrta može računati na potražbu, s druge strane pak je i željeznica šumu drvnoj trgovini otvorila. Što bi kandidat dao izraditi iz cerovine, koja je pomiješana sa hrastom?

Stabla su u prsnoj visini debela 25 - 60 cm, za tehničko drvo sposobna duljina iznaša 10—16 m.

U označenim, za prodju povoljnim odnošajima, kako bi kandidat udesio unovčenje u samoupravi izradjene drvne gromade.

III.

Na priležećem nacrtu označena mehka izbojna šuma ima se za potrajno gospodarenje urediti.

a) Neka kandidat na temelju izvadka iz potankog opisa šume, držeći pred očima načela proporcionalnog razdjeljenja sjećina po produktivnosti, priugotovi opću sjećnu osnovu za tu izbojnu šumu za prve dviye ophodnje i uz slijedeće uvjete.

1. Ophodnja je 20 godina.
2. Sjećivni popriječni prirast iznaša prema stečenim iskustvima za potpuni sklop

na I.	stojbini	4	m^3
na II.	"	3	m^3
na III.	"	2	m^3

b) Na načrtu valja od oka naznačiti mjerje pojedinih sjećina, te sjećevne površine označiti sa tekućim brojevima.

Priopćio: Polaček.

Objava p. n. gg. članovima!

P. n. gg. članovi društva upozoravaju se na pod toč. V. zapisnika konferenc. sjednice uprav. odbora hrv. slav. šumarskog društva od 19. prosinca 1915. donešeni zaključak, koji je otisnut u ovom broju „S. I.“ a prema kojem ona gg. članovi, koji bi želili, da se unatoč sadanjih, za održanje glav. društvene skupštine nepovoljnih prilika, ipak takova održi, treba da održanje iste kod ovog predsjedničtva zatraže podneskom, koji je podpisan po dvadesetorici društvenih članova I. raz.

Predsjedničtvo hrv.-slav. šum. društva.

Podmirite članarinul

P. n. gg. članovi umoljavaju se, da što prije podmire svoje članarine za tekuću godinu i dužne članarine za prošaste godine, jer inače ne će društvo moći svojim obvezama udovoljavati.

Predsjedničtvo hrv. slav. šum. društva.

Objava uredničtv a!

Sbirka naredaba i nač. rješidaba. U konfer. sjednici uprav. odbora hrv. slav. šum. društva prihvaćen je — kako se iz dotičnoga u ovom broju „Šumar. Lista“ otisnutoga sjedničkog zapisnika može vidjeti — predlog, da se izdadu naredbe i nač. rješidbe, tičući se šumarstva i to kao prilog „Šumar. Lista“.

Uredničtvo drži da će biti najshodnije, da se te naredbe izdadu u svezциma bez naznake stranica ali sve naredbe da budu za svaku godinu napose providjene tekućim brojem.

Nайде ли се и касније на коју нaredbu, која још није у тој збирци тiskana, моћи ће се она под текућим бројем дотичног годишта наставно отиснути.

Uredničtvo će о свима нaredbama на концу izdati valjani registar.

Najprije će se почети са издавањем naredaba od god. 1900. napred, а с тима, у колико буду прлике допуштале, издават će се паралелно naredbe из којег новијег годишта.

Kad буде збирка готова моћи ће се уvezati и то тако, да ће си свакто моћи izmedju pojedinih godišta naredaba ili ostaviti по же-

koliko čistih listova za upisivanje naknadno provodjenih naredaba, ili će si moći takove tiskane na dotično mjesto, umjesto čistog lista priljepiti.

U kazalu naredaba ostaviti će se kod svakog slova po nješto praznog prostora da se uzmognu naknadno pronadjene i u zbirku uvrštene naredbe registrirati.

Nadamo se, da će p. n. g. članovi ovu zbirku naredaba radosno pozdraviti, jer je dosada takova valjana zbirka svakome manjkala.

Uredničtvu bi želilo da ta zbirka bude što podpunija i što valjanija, pa stoga umoljava svu gg. članove, da svoje njima poznate naredbe i načel. rješidbe popišu, ter ih ili ovom uredničtvu na razpolaganje stave ili pako njihov broj i godinu izdanja uredničtvu saopće.

Moramo već sada primjetiti da ova sbička ne će zadovoljiti oni gg. članove koji bi želili da se naredbe stanovitog razdoblja poredaju jedna do druge po predmetima. Kad bi se tome zahtjevu htjelo udovoljiti, moralo bi uredničtvu imati sav taj ogromni materijal već poredan i registriran a toga uredničtvu nema. U ostalom takovo slaganje naredaba po predmetima ima dosta i svojih mana. U prvom redu ima naredaba koje govore o više predmeta, pak bi mi bilo upravo nemoguće odrediti pravo mjesto, ili bi se morala svaka naredba toliko puta opetovati koliko predmeta sadržava. Sa jednokratnim uvrštenjem njezinim ne bi se udovoljilo glavnoj namisli o poredjaju naredaba po predmetima a kad bi se toj glavnoj namisi htjelo udovoljiti višekratnim uvrštenjem, opetovale bi se bez koristno mnoge naredbe. Kasnije pako pronadjene naredbe nebi se mogle svrstati pod dotični predmet jerbo bi dobile tekući broj, koji neslijedi za tekućim brojem zadnje naredbe dotičnog predmeta.

Poredanje naredaba po godinama i to za svaku godinu sa novim tekućim brojevima ima, kako smo već spomenuli, tu dobru stranu da se mogu naknadno pronadjene naredbe u isto godište svrstati, i da ne će eventualno kasnije izdana naredba kojom se dokida prvanja koja naredba biti tiskana prije potonje.

Mnogima ne će biti možda pravo što će u toj sbirci biti otisnute i takove naredbe, koje su već potonjima naredbama stavljene izvan krepести. To po našem mišljenju nije pogreška, jer se često puta tko god poziva na koju izvan kreposti stavljenu naredbu pak je dobro da se znade kakav joj je bio sadržaj.

Valjanim registrom biti će mane odabranog sistema izdavanja naredaba svedene na minimum.

Uredničtvu.

Poziv na suradnju!

Njekojim smo suradnicima javili, da će „Šum. list“ i „Lug. Vjesnik“ radi pomanjkanja suradnika po svoj prilici u godini 1916. morati prestati izlaziti, no upravljujući odbor hrv.-slav. šum. društva

zaključio je, da se ti listovi svejedno izdaju makar i u vrlo smanjenom obsegu.

Obznanjujući to našim suradnicima umoljavamo ih kao i drugu p. n. gg. izkusne šumare neka te naše listove što izdašnije suradjivanjem podupru, jer ne bude li suradnika neće se ni uz najbolju volju moći listovi održati.

Uredništvo.

Broj 15603./1915.

Kr. kotarska oblast u Slatini.

Predmet: Novaki z. z. prodaja
hrastovih stabala.

Oglas dražbe hrastovih stabala.

Dne 11. veljače 1916. u 10 sati prije podne obdržavati će se u uredu kr. kotarske oblasti putem pismenih ponuda dražba vrhu 4131 komada hrastovih stabala stojećih u šumi i na pašnjaku zem. zajed. Novaki a procjenjenih na 120.736 K 74 filira.

Biljegovane ponude imadu biti obložene jamčevinom, koja iznosi 10% od isklične cijene.

Kao jamčevina imade služiti gotov novac ili pako vrijednosni papiri, koji se bilježe na bečkoj burzi.

Pobliže dražbene uvjete. moći je uviditi kod šumarskog izvjestitelja kot. oblasti za vrijeme uredovnih sati.

Na brzajavne kao i na zakašnjele ponude ne će se uzeti никакav obzir.

Broj 1448
ex 1915.

Oglas dražbe kestenovih stabala.

Na temelju naredbe visoke kr. zemaljske vlade odjela za narodno gospodarstvo od 11. prosinca 1915. broj IV.—2.312/1—1915. prodavaće se putem javne dražbe dana 10 siječnja 1916. u 11 sati prije podne kod gospodarstvenoga ureda II. banske imovne općine u Petrinji — u :

Tekući broj	Srez	Vrst drva	Broj stabala	Procjenjena vrijednost K	O p a s k a
1.	Hleb okr. III. 2	kestен	14.222	137.600	Udaljen od željezničke stanice Bos. Novi 17·5 km.
2.	Rakovac okr. I. II. III.	kestен	40.099	156.200	Udaljen od željezničke stanice Bos. Novi 22·5 km.
	Ukupno		54.321	293.800	

Uvjeti dražbe su slijedeći:

Toč. 1.

Dražba će se obaviti — isključivši usmene — jedino na temelju pismenih ponuda (offerta) za svaki objekt zasebno, nu dopustive su i kumulativne ponude za oba objekta zajedno.

Toč. 2.

Ponude imadu biti dobro zapečaćene, te se primaju najkasnije do 11 sati gore odredjenoga dana.

Toč. 3.

Ponudi treba priložiti 5% procjenjene vrijednosti u ime žaobine, koju će svatu doslalac imati kao jamčevinu nadopuniti na 10% ponudjene kupovine.

Osim toga, dužan je dostalac 0·2% od kupovine uplatiti u zakladu za odgoj djece šumarskih činovnika.

Toč. 4.

Dostalcima će se smatrati oni nudioci, koji za pojedine objekte najviše ponude, odnosno onaj, koji kumulativnom ponudom za oba objekta ponudi više, nego su ostali nudioci za svaki objekt skupa uzeto najviše ponudili.

Toč. 5.

Ponuda veže nudioca odmah, a imovnu općinu nakon potvrde dražbe po visokoj kr. zemaljskoj vladici.

Toč. 6.

U ponudi valja naročito istaknuti, da su nudioču svi dražbeni uvjeti dobro poznati i da ih u cijelosti prihvaca.

Toč. 7.

Predmet prodaje je sva drvna masa, koja se na opredijeljenoj površini drvosjeka nalazi.

Toč. 8.

Sjeća, izradba i izvoz ustanavljuje se do konca listopada 1917. godine. Sjeći se može samo od 1. listopada pa do konca ožujka, te u istom roku, — isjecena količina, — mora se izvesti iz drvosječne površine na rub šume ili uz kraj glavnih izvoznih puteva.

Toč. 9.

Dostalac je dužan kupovninu uplatiti odmah nakon potvrde dražbe po visokoj kr. zemaljskoj vladici, čim o tom bude obavješten.

Toč. 10.

Svi ostali dražbeni uvjeti mogu se doznati za vrijeme uredovnih sati kod gospodarstvenoga ureda u Petrinji i kod kotarske šumarije u Dvoru.

Š u m s k o - g o s p o d a r s t v e n i u r e d
II. b a n s k e i m o v n e o p ċ i n e

U Petrinji, dne 16. prosinca 1915.

Broj IV—2455/1—1915.

P r e d m e t: Šumskih biljaka besplatna razdioba za svrhe pošumljenja Krasa.

Oglas.

U donjem ogledu naznačene su biljke, koje će se za svrhe pošumljenja Krasa besplatno dijeliti u biljevištu u Crikvenici, Gospicu i Senju (Sv. Mihovilu).

Tekući broj	Vrst biljaka	Starost biljaka (godina)	Broj biljaka, koje će se dijeliti iz biljevišta u:				Poprečna težina od 1000 biljaka u kg.	
			Crikve- nici	Senju Sv. Mi- hovilu	Gospicu	U- kupno	bez omota	sa o- motom
1.	Crni bor	2	85800	—	325000	410800	8	11
		3	83000	30000	—	113000	11	14
2.	Primorski bor . . .	1	6000	—	—	6000	8	11
		2	30600	—	—	30600	11	14
3.	Bijeli bor (Pin. hale- pensis)	1	6000	—	—	6000	8	11
		2	30600	—	—	30600	11	14
4.	Korzikanski bor . .	2	20000	—	—	20000	8	11
5.	Bagrema	1	100000	—	—	100000	10	13
		2	59800	100000	—	159800	7	10
6.	Smreka	3	59500	97000	—	156500	11	15
		4 i 6	—	32300	—	32300	—	—
7.	Amerikanski jasen .	1	—	5800	—	5800	8	11
		2	144700	—	—	144700	10	13
8.	Pinus Pyrenaica . . .	1	12000	—	—	12000	7	10

oni, koji na spomenute biljke reflektiraju neka svoje molbe predlože kr. hrv. slav. dalm. zemaljskoj vlasti, odjelu za narodno gospodarstvo, najkasnije do 1. siječnja 1916., jer se na kasnije stigle molbe neće moći nikakav obzir uzeti.

U molbi valja naznačiti vrst i broj biljaka zatim koju površinu kane zasaditi, te kojim načinom žele da im se biljke otpreme (poštom, špedicijom i t. d.) i iz kojeg biljevišta bi im to bilo zgodnije.

U gornjem ogledu je za ravnanje u pogledu otpremanja biljaka naznačena popriječna težina biljaka.

Trošak pakovanja i otpremanja biljaka nose nadarenici, koji su biljke zasaditi.

Zemljiste zajednice, koje su redovitim putem predložile osnove o pošumljenju Krasa ne trebaju predlagati posebne molbe za biljke, jer će za njih biti biljke osigurane.

U Zagrebu, dne 11. prosinca 1915.

Kr. hrv. slav. dalm. zemaljska vlasta, odjel za
narodno gospodarstvo.

Oglas dražbe

kestenovih i hrastovih stabala.

Temeljem dozvole kr. zemaljske vlade, odjela za narodno gospodarstvo od 13. studena 1915. broj IV.—407/1. prodavati će se dne 14. veljače 1916. u 10 sati prije podne putem pismenih ponuda kod župnog ureda u Belcu kotar Zlatar četiri stotine sedam deset i šest (476) kestenovih stabala iz šume „Kostanjevec“ i jedna stotina (100) hrastovih stabala iz šume „Omenjek“ vlastnost župne nadarbine Belec.

1. **Kestenovina** procijenjena je na drvnu gromadu i to:

209·05 m³ (punih metara) gradjevnog drva

690·61 m³ (punih metara) gorivog drva I. raz.

502·00 m² (prostornih metara) gorivog drva II. raz. (klipovina).

2. **Hrastovina** procijenjena je na drvn gromadu i to:

96·97 m³ (punih metara) gradjevnog drva I. raz.

121·13 m³ (punih metara) gradjevnog drva II. raz.

397·00 m² (prostornih metara) gorivog drva (klipovine).

Uvjeti dražbe.

1. Dražba će se obaviti pismenim ponudama. Dobro zapečaćene ponude imaju biti obložene žaobinom od 10% ponudjene svote i u njima se mora istaknuti, da su nudioći obći i naposebni uvjeti dražbe poznati i da ih u cijelosti prihvata.

2. Rok za sječu, izradbu i izvoz jest do 1. svibnja 1917.

3. Kupac ima položiti kupovnину u roku od 14 danah, nakon odobrenja dražbe po kr. zemaljskoj vladi u Zagrebu, a uz to povrh kupovnine 0·2% od dostašne svote za uzgojnu zakladu za podporu djece šumarskih činovnika.

4. Posebni dražbeni uvjeti mogu se uviditi kod župnog ureda u Belcu i u uredovnici kr. kotarskog šumara n Krapini.

Šuma jedna i druga leži tik ceste Zlatar—Belec a udaljene su 10 kilometara od tovarne postaje Zlatar—Bistrica.

Župni ured

U Belcu, 26. siječnja 1916.